2025/535

21.3.2025

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2025/535

z 18. marca 2025,

ktorým sa zriaďuje Nástroj na podporu reforiem a rastu pre Moldavskú republiku

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 212,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ([1]),

keďže:

(1) Únia je založená na hodnotách uvedených v článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“), medzi ktoré patrí demokracia, právny štát a dodržiavanie ľudských práv. Tieto hodnoty sú súčasťou prístupových kritérií stanovených na zasadnutí Európskej rady v Kodani v júni 1993 (ďalej len „kodanské kritériá“), ktoré predstavujú podmienky oprávnenosti na členstvo v Únii.

(2) Proces rozširovania Únie vychádza zo stanovených kritérií, ako aj zo spravodlivej a prísnej podmienenosti a zo zásady vlastných zásluh. Takisto pretrváva zásadný význam pevného odhodlania uplatňovať prístup „najskôr základné otázky“, ktorý si vyžaduje, aby sa kládol silný dôraz na právny štát, základné práva, fungovanie demokratických inštitúcií a reformu verejnej správy, ako aj na hospodárske kritériá. Pokrok závisí od toho, či Moldavská republika (ďalej len „Moldavsko“) vykoná reformy potrebné na zosúladenie s *acquis* Únie.

(3) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine ďalej ukázala, že rozširovanie Únie je geostrategickou investíciou do mieru, bezpečnosti a stability. Únia je plne a jednoznačne odhodlaná podporovať perspektívu členstva Moldavska v Únii. Orientácia Moldavska na Úniu a jeho odhodlanie smerovať do nej je silným vyjadrením strategickej voľby Moldavska a jeho miesta v spoločenstve hodnôt. Cesta Moldavska k členstvu v EÚ musí byť pevne zakotvená v hmatateľnom a konkrétnom pokroku v oblasti reforiem.

(4) Je v spoločnom záujme Únie a Moldavska pokročiť v reformách politického, právneho a hospodárskeho systému tejto krajiny so zreteľom na jej budúce členstvo v Únii a podporiť jej prístupový proces. Perspektíva členstva v Únii má silný transformačný účinok, ktorý prináša pozitívne demokratické, politické, hospodárske a spoločenské zmeny a prispieva k posilňovaniu odolnosti Moldavska.

(5) Je potrebné, aby sa niektoré výhody členstva v Únii poskytli ešte pred pristúpením. Stredobodom týchto výhod je hospodárska konvergencia. Konvergencia Moldavska z hľadiska HDP na obyvateľa vyjadrená v štandarde kúpnej sily zostáva v súčasnosti nízka na úrovni 29 % priemeru Únie a nezvyšuje sa dostatočne rýchlo. Moldavská diaspóra by sa tiež mala považovať za dôležitý faktor prispievajúci k sociálnemu a hospodárskemu rozvoju Moldavska.

(6) Keďže prístupové rokovania s Moldavskom sa začali v júni 2024, je dôležité poskytnúť Moldavsku na jeho ceste k pristúpeniu potrebnú podporu. Okrem toho je dôležité, aby sa podpora dostala na úroveň porovnateľnú s ostatnými kandidátskymi krajinami zapojenými do prístupových rokovaní, a aby sa zabezpečili primerané zdroje.

(7) Vykonávanie plánu rastu pre Moldavsko si vyžaduje primerané financovanie v rámci osobitného nového nástroja financovania (ďalej len „nástroj“). Nástroj má krajine pomáhať pri realizácii reforiem podporujúcich udržateľný hospodársky rast a pokrok v základných otázkach.

(8) Vzhľadom na nespravodlivú útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, ktorá výrazne ovplyvnila bezpečnosť, hospodárstvo a životné občanov Moldavska, ako aj na prebiehajúce a bezprecedentné hybridné útoky namierené proti krajine a jej demokratickým inštitúciám, by malo byť cieľom nástroja podporovať Moldavsko v zásadných výzvach, najmä

([1]) Pozícia Európskeho parlamentu z 11. marca 2025 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 18. marca 2025.

pokiaľ ide o hospodárstvo, energetiku, potraviny a hodnotové reťazce. Je vhodné, aby tento nástroj včas poskytol Moldavsku podporu a umožnil mu zvýšiť odolnosť voči zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu do jeho suverenity, demokratických procesov a inštitúcií.

(9) Na dosiahnutie cieľov plánu rastu pre Moldavsko by sa v súvislosti s oblasťami investícií mal klásť dôraz na odvetvia, ktoré by mohli fungovať ako hlavné multiplikátory sociálneho a hospodárskeho rozvoja: prepojenosť, infraštruktúra vrátane udržateľnej dopravy, dekarbonizácia, energetika, zelená a digitálna transformácia, poľnohospodárstvo a potravinárstvo, rozvoj vidieka, ako aj vzdelávanie, účasť na trhu práce a rozvoj zručností s osobitným zameraním na deti a mládež a na zvyšovanie životnej úrovne v celej krajine.

(10) Nástroj by mal vychádzať z programu pridruženia Moldavska, ako aj z fungovania hospodárskeho a investičného plánu pre Východné partnerstvo v Moldavsku, ktorý stál v čele investícií do kritických odvetví, ako je prepojenosť, energetická efektívnosť a energetická bezpečnosť, pričom sa zamedzí uviaznutiu aktív, rozvoj podnikania a konkurencieschopnosť. Posilnený prístup na jednotný trh Únie prostredníctvom realizácie prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu, zlepšenej infraštruktúry a účasti na programoch a opatreniach Únie pod podmienkou, že sa Moldavsko zosúladí s príslušnými pravidlami jednotného trhu Únie, prinesie okamžité a hmatateľné sociálno-ekonomické výhody.

(11) Udržateľná dopravná infraštruktúra má zásadný význam pre zlepšenie prepojenosti medzi Moldavskom a Úniou a mala by prispieť k integrácii Moldavska do dopravnej siete Únie. Komisia v revidovanej transeurópskej dopravnej sieti (ďalej len „TEN-T“) rozšírila európsky dopravný koridor Baltské more – Čierne more – Egejské more o Moldavsko. TEN-T je referenčným bodom pre financovanie udržateľnej dopravnej infraštruktúry, a to aj pokiaľ ide o ekologické druhy dopravy, ako je železničná doprava, ako aj o digitalizáciu dopravy. Projekty a prepojenia v oblasti cezhraničnej energetickej infraštruktúry s členskými štátmi a partnermi zapojenými do procesu rozširovania Únie sú nevyhnutné pre regionálnu energetickú bezpečnosť a integráciu v rámci Únie.

(12) Prostredníctvom nástroja by sa mali presadzovať investície a reformy podporujúce cestu Moldavska k digitálnej transformácii hospodárstva a spoločnosti v súlade s víziou Únie do roku 2030 predstavenou v oznámení Komisie z 9. marca 2021 s názvom Digitálny kompas do roku 2030: digitálne desaťročie na európsky spôsob, a podporovať inkluzívne digitálne hospodárstvo v prospech všetkých občanov. V rámci nástroja by sa malo vyvíjať úsilie, aby sa Moldavsku uľahčilo dosahovanie všeobecných a digitálnych cieľov vo vzťahu k Únii. Ako Komisia uviedla vo svojom oznámení z 15. júna 2023 s názvom Vykonávanie súboru nástrojov pre kybernetickú bezpečnosť 5G, súbor nástrojov pre kybernetickú bezpečnosť 5G by mal byť referenčným nástrojom pre financovanie z prostriedkov Únie na zaistenie bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity projektov digitálnej infraštruktúry v regióne.

(13) Podpora v rámci nástroja by sa mala poskytovať na splnenie všeobecných a špecifických cieľov na základe stanovených kritérií a s jasnými platobnými podmienkami. Uvedené všeobecné a špecifické ciele by sa mali sledovať vzájomne sa posilňujúcim spôsobom. Prostredníctvom nástroja by sa mal podporovať proces rozširovania vďaka zrýchleniu zosúlaďovania s hodnotami, právnymi predpismi, pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie (*acquis*) so zreteľom na členstvo v Únii, zrýchliť postupná integrácia Moldavska do jednotného trhu Únie a zrýchliť jeho sociálno-ekonomická konvergencia s Úniou. Nástroj by mal takisto podporovať dobré susedské vzťahy.

(14) Okrem podpory sociálno-ekonomickej konvergencie by mal nástroj pomôcť urýchliť reformy týkajúce sa základných otázok procesu rozširovania vrátane právneho štátu, základných práv, okrem iného práv utečencov, práv osôb patriacich k menšinám vrátane národnostných menšín a Rómov, ako aj práv lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „LGBTI“). Takisto by mal zlepšiť fungovanie demokratických inštitúcií a verejnej správy; verejné obstarávanie, kontrolu štátnej pomoci a riadenie verejných financií; boj proti všetkým formám korupcie a organizovanej trestnej činnosti; kvalitné vzdelávanie a odbornú prípravu, ako aj politiky zamestnanosti; a ekologickú transformáciu, klimatické a environmentálne ciele krajiny.

(15) Nástroj by mal pomôcť Moldavsku pri jeho príprave na členstvo v Únii v súlade s existujúcou metodikou rozširovania.

(16) Nástroj by mal dopĺňať existujúci dialóg o hospodárskych a finančných otázkach bez toho, aby sa ohrozil jeho rozsah pôsobnosti, čím sa posilní hospodárska integrácia a príprava Únie na mnohostranný dohľad nad hospodárskymi politikami.

(17) Nástrojom by sa mali podporovať zásady efektívnosti rozvoja pri rešpektovaní doplnkovosti a komplementárnosti k podpore poskytovanej v rámci iných programov a nástrojov Únie a v snahe zabrániť duplicite, ako aj zabezpečiť synergie medzi pomocou podľa tohto nariadenia a inými formami pomoci vrátane integrovaných finančných balíkov zložených z finančných prostriedkov na vývoz a rozvoj poskytovaných Úniou, členskými štátmi, tretími krajinami, multilaterálnymi a regionálnymi organizáciami a subjektmi. Nepretržitá účasť Moldavska na iných programoch financovania Únie má kľúčový význam.

(18) V súlade so zásadou inkluzívnych partnerstiev by sa Komisia mala snažiť zabezpečiť, aby moldavský parlament, miestne orgány, v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom Moldavska, a príslušné zainteresované strany v Moldavsku vrátane sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti boli riadne zapojené do konzultácií a mali včasný prístup k príslušným informáciám, čo im umožní zmysluplne sa zapojiť do navrhovania a vykonávania programov a do súvisiacich procesov monitorovania.

(19) Na podporu cieľov nástroja a v záujme posilnenia príslušných kapacít Moldavska na vykonávanie programu reforiem by sa mala naďalej poskytovať technická pomoc, ako aj pomoc v oblasti cezhraničnej spolupráce.

(20) Nástroj by mal zabezpečiť súlad so všeobecnými cieľmi vonkajšej činnosti Únie stanovenými v článku 21 Zmluvy o EÚ a ich podporu vrátane dodržiavania základných práv zakotvených v Charte základných práv Európskej únie. Zabezpečovať by mal najmä ochranu a podporu ľudských práv a právneho štátu.

(21) Nástroj by mal podporovať inovácie, výskum a spoluprácu medzi akademickými inštitúciami a priemyslom v záujme podpory zelenej a digitálnej transformácie a miestnych priemyselných odvetví, s osobitným dôrazom na miestne mikropodniky, malé a stredné podniky a startupy.

(22) Moldavsko by malo preukázať dôveryhodný záväzok dodržiavať európske hodnoty, a to aj prostredníctvom svojho zosúladenia so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou Únie (ďalej len „SZBP“), ako aj s reštriktívnymi opatreniami Únie.

(23) Pri vykonávaní nástroja by sa mala zohľadniť strategická autonómia Únie, ako aj strategické záujmy Únie a jej členských štátov a hodnoty, na ktorých je Únia založená.

(24) Činnosťami v rámci nástroja by sa mal podporovať pokrok pri uplatňovaní sociálnych, klimatických a environmentálnych noriem Únie a pri dosahovaní cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja, Parížskej dohody prijatej podľa Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (ďalej len „Parížska dohoda“), Dohovoru OSN o biologickej diverzite a Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii a nemalo by sa ním prispievať k zhoršovaniu životného prostredia ani by sa ním životné prostredie alebo klíma nemali poškodzovať. Opatrenia financované v rámci nástroja by mali byť v súlade s národným energetickým a klimatickým plánom Moldavska, jeho vnútroštátne stanovenými príspevkami a cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Nástroj by mal prispievať k zmierňovaniu zmeny klímy a schopnosti adaptovať sa na jej nepriaznivé účinky a mala by sa ním posilniť odolnosť proti zmene klímy. Financovaním v rámci nástroja by sa mal podporovať najmä prechod na dekarbonizované, klimaticky neutrálne obehové hospodárstvo odolné proti zmene klímy.

(25) Vykonávanie tohto nariadenia by sa malo riadiť zásadami rovnosti a nediskriminácie, ako sa uvádza v stratégiách Únie rovnosti. Mala by sa ním podporovať a presadzovať rodová rovnosť a uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti, zabezpečiť zmysluplná účasť žien na rozhodovacích procesoch a posilnenie postavenia žien a dievčat, pričom by sa malo vyvíjať úsilie o ochranu a presadzovanie napredovania a plného uplatňovania všetkých ľudských práv všetkých žien a dievčat, ako aj predchádzať násiliu na ženách a domácemu násiliu a bojovať proti nemu, pričom treba zohľadniť príslušné akčné plány EÚ pre rodovú rovnosť a príslušné závery Rady a medzinárodné dohovory. Okrem toho by sa toto nariadenie malo vykonávať v plnom súlade s Európskym pilierom sociálnych práv, a to aj pokiaľ ide o ochranu detí a pracovné práva. Vykonávanie nástroja by malo byť v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho protokolom a mala by sa ním zabezpečovať prístupnosť investícií a technickej pomoci v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/882 ([2]).

([2]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/882 zo 17. apríla 2019 o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb (Ú. v. EÚ L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

(26) Vzhľadom na Európsku zelenú dohodu ako európsku stratégiu udržateľného rastu a význam riešenia cieľov v oblasti klímy a biodiverzity v súlade so záväzkami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou ([3]) by mal nástroj prispieť k dosiahnutiu celkového cieľa, ktorým je vynakladať 30 % rozpočtových výdavkov Únie na podporu cieľov v oblasti klímy a 7,5 % v roku 2024 a 10 % v rokoch 2026 a 2027 na ciele v oblasti biodiverzity. Najmenej 37 % nenávratnej finančnej podpory vrátane rezerv, ktorá sa poskytuje investičným projektom schváleným v rámci investičnej platformy susedstva, jednej z regionálnych investičných platforiem uvedených v článku 32 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947 ([4]), by sa malo prideliť na ciele v oblasti klímy. Táto suma by sa mala vypočítať pomocou ukazovateľov z Ria v nadväznosti na povinnosť oznamovať organizácii OECD medzinárodné financovanie opatrení EÚ v oblasti zmeny klímy, ako aj v nadväznosti na povinnosti vyplývajúce z iných medzinárodných dohôd alebo rámcov. Už v júni 2025 sa klimatické koeficienty EÚ uplatniteľné vo všetkých programoch viacročného finančného rámca (ďalej len „VFR“) na roky 2021 – 2027 a stanovené v pracovnom dokumente útvarov Komisie s názvom Architektúra začleňovania klimatického hľadiska do viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 budú uplatňovať aj na výdavky v oblasti klímy v rámci okruhu 6 VFR (Susedstvo a svet). Nástroj bude v súlade s prístupom v rámci ostatných nástrojov okruhu 6 s cieľom zabezpečiť konzistentné podávanie správ o klíme v Moldavsku. Nástrojom by sa mali podporovať činnosti, pri ktorých sa v plnej miere dodržiavajú klimatické a environmentálne normy a priority Únie a zásada „výrazne nenarušiť“.

(27) Projekty sa v rámci investičnej platformy susedstva schvaľujú po posúdení Komisiou a na základe kladného stanoviska členských štátov v rade investičnej platformy susedstva.

(28) Komisia by mala v spolupráci s členskými štátmi a Moldavskom zabezpečiť súlad, koherentnosť, konzistentnosť a komplementárnosť a väčšiu transparentnosť a zodpovednosť pri poskytovaní pomoci, a to aj zavedením vhodných systémov vnútornej kontroly a politík boja proti podvodom. Podpora poskytnutá v rámci nástroja by sa mala sprístupniť pod základnou podmienkou, že Moldavsko bude presadzovať a rešpektovať účinné demokratické mechanizmy vrátane pluralitného parlamentného systému, slobodných a spravodlivých volieb, slobodných, nezávislých a pluralitných médií, nezávislého súdnictva a zásad právneho štátu a zaručí dodržiavanie všetkých záväzkov v oblasti ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám.

(29) Nástroj by mal byť podporený zdrojmi z Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (ďalej len „NDICI – Globálna Európa“), hlavne z finančných prostriedkov pridelených pre východné susedstvo, vo výške 520 miliónov EUR vo forme nenávratnej podpory a maximálnou sumou 1 500 miliónov EUR vo forme úverov na obdobie 2025 – 2027. Nenávratná podpora by mala predstavovať 9 % rezervu potrebnú na úvery, čo zodpovedá 135 miliónom EUR, podporu poskytnutú Úniou na projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva, ako sa uvádza v článku 18 ods. 2 tohto nariadenia, a doplnkovú podporu vrátane podpory organizácií občianskej spoločnosti a technickej pomoci. Nenávratná podpora by sa mala financovať z finančných prostriedkov pridelených na geografický program susedstva podľa článku 6 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2021/947. Pokiaľ sa v tomto nariadení neuvádza inak, mali by sa uplatňovať všetky ustanovenia podľa nariadenia (EÚ) 2021/947.

(30) Rozhodnutia o uvoľnení finančných prostriedkov uvedené v článku 19 ods. 3 týkajúce sa podpory vo forme úverov by sa mali prijať v období od 1. januára 2025 do 30. júna 2029. Tento konečný dátum zahŕňa čas potrebný nato, aby Komisia vyhodnotila úspešné splnenie príslušných platobných podmienok a prijala následné rozhodnutie o uvoľnení finančných prostriedkov.

(31) S cieľom maximalizovať pákový efekt finančnej podpory Únie na prilákanie dodatočných investícií a zabezpečiť kontrolu Únie nad výdavkami by sa investície podporujúce program reforiem mali realizovať prostredníctvom investičnej platformy susedstva. Najmenej 25 % sumy pôžičky uvoľnenej Moldavsku by malo Moldavsko poskytnúť na investičné projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva. Ide o doplnok k nenávratnej podpore, ktorú na tieto projekty poskytuje Únia.

([3]) Medziinštitucionálna dohoda zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947 z 9. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, mení a zrušuje rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 466/2014/EÚ a zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1601 a nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 (Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

(32) Finančný záväzok z pôžičiek v rámci nástroja by nemal tvoriť súčasť sumy záruky pre vonkajšiu činnosť v zmysle článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2021/947.

(33) Na toto nariadenie by sa mali vzťahovať horizontálne rozpočtové pravidlá prijaté Európskym parlamentom a Radou na základe článku 322 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). Uvedené pravidlá sú stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 ([5]) (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“) a určuje sa nimi najmä postup zostavovania a plnenia rozpočtu v rámci priameho a nepriameho riadenia prostredníctvom grantov, verejného obstarávania, finančnej pomoci, operácií kombinovaného financovania a refundácie výdavkov externých expertov a zabezpečujú kontroly zodpovednosti finančných aktérov.

(34) Obmedzenia oprávnenosti v postupoch udeľovania v rámci nástroja by mali byť stanovené v náležitých prípadoch z dôvodu osobitnej povahy činnosti alebo vtedy, keď činnosť ovplyvňuje bezpečnosť alebo verejný poriadok.

(35) S cieľom zabezpečiť efektívne vykonávanie nástroja vrátane uľahčenia integrácie Moldavska do európskych hodnotových reťazcov by všetky dodávky a materiály financované a obstarávané v rámci nástroja mali pochádzať z členských štátov, Moldavska, kandidátskych krajín a zo zmluvných strán Dohody o Európskom hospodárskom priestore a z krajín, ktoré Moldavsku poskytujú podporu na úrovni, ktorá je porovnateľná s úrovňou podpory poskytovanej Úniou, s prihliadnutím na veľkosť ich hospodárstva, a z krajín, pre ktoré Komisia stanovila recipročný prístup k vonkajšej pomoci v Moldavsku, ibaže by nebolo možné dodávky a materiály získať za primeraných podmienok v žiadnej z uvedených krajín.

(36) S Moldavskom by sa mala uzavrieť dohoda o nástroji s cieľom stanoviť zásady finančnej spolupráce medzi Úniou a Moldavskom a konkretizovať potrebné mechanizmy týkajúce sa kontroly, dohľadu, monitorovania, hodnotenia, podávania správ a auditu finančných prostriedkov Únie v rámci nástroja, pravidiel týkajúcich sa daní, ciel a poplatkov a opatrení na predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, na ich odhaľovanie, vyšetrovanie a nápravu. V dôsledku toho by sa mala s Moldavskom uzavrieť aj zmluva o úvere, v ktorej sa stanovia osobitné ustanovenia týkajúce sa riadenia a čerpania finančných prostriedkov poskytovaných v podobe úverov. Dohoda o nástroji aj zmluva o úvere by sa mali súčasne a bezodkladne postúpiť Európskemu parlamentu a Rade.

(37) V dohode o nástroji by sa mala stanoviť povinnosť, aby Moldavsko zabezpečilo zber primeraných údajov o osobách a subjektoch, ktoré dostávajú finančné prostriedky, vrátane informácií o konečných užívateľoch výhod a prístup k týmto údajom v súlade so zásadami Únie v oblasti ochrany údajov a platnými pravidlami ochrany údajov na účely vykonávania programu reforiem.

(38) Vykonávanie nástroja by sa malo opierať o program reforiem, ktorý by poskytoval rámec na podporu inkluzívneho, udržateľného sociálno-ekonomického rastu, bol by jasne formulovaný a zosúladený s požiadavkami na pristúpenie k Únii a so základnými otázkami procesu rozširovania. Program reforiem bude slúžiť ako zastrešujúci rámec na dosiahnutie cieľov nástroja. Program reforiem by sa mal vypracovať v úzkej spolupráci s moldavským parlamentom a príslušnými zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti a ich príspevky by sa mali zohľadniť. Moldavsko by sa v náležitých prípadoch a v súlade so svojím vnútroštátnym právnym rámcom malo usilovať zabezpečiť zapojenie miestnych orgánov a konzultácie s nimi. Vyplatenie podpory Únie by malo byť podmienené dodržiavaním platobných podmienok a merateľným pokrokom pri realizovaní reforiem stanovených v programe reforiem, ktorý posúdila a formálne schválila Komisia. Uvoľnenie finančných prostriedkov by malo byť primerane štruktúrované a malo by odrážať ciele nástroja.

(39) Program reforiem by mal zahŕňať cielené reformné opatrenia a prioritné oblasti investícií spolu s platobnými podmienkami vo forme merateľných kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov, ktoré svedčia o uspokojivom pokroku alebo dokončení týchto opatrení, a harmonogram vykonávania uvedených opatrení. Program reforiem by mal obsahovať aj orientačný zoznam plánovaných investičných projektov určených na realizáciu v rámci investičnej platformy susedstva. Realizácia uvedených krokov by sa mala naplánovať do 31. decembra 2027, hoci by malo byť možné predĺžiť lehotu na celkové dokončenie opatrení, na ktoré sa tieto kroky vzťahujú, aj na obdobie po roku 2027, ale najneskôr do 31. decembra 2028. Program reforiem by mal obsahovať aj vysvetlenie moldavského systému na účinné predchádzanie nezrovnalostiam, korupcii vrátane korupcie na vysokej úrovni, podvodom

([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

a konfliktom záujmov pri využívaní finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja, ich odhaľovanie a nápravu, ako aj vysvetlenie opatrení, ktorými sa má predísť dvojitému financovaniu z nástroja a iných programov Únie, ako aj od iných darcov.

(40) Program reforiem by mal obsahovať vysvetlenie toho, ako by opatrenia mali prispieť k cieľom v oblasti klímy a životného prostredia, k zásade „výrazne nenarušiť“ a k digitálnej transformácii.

(41) Opatrenia v rámci programu reforiem by mali prispieť k zlepšeniu systému efektívneho riadenia a kontroly verejných financií a účinného systému kontroly štátnej pomoci a predchádzaniu praniu špinavých peňazí, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, daňovým únikom, korupcii, podvodom a organizovanej trestnej činnosti s cieľom zabezpečiť spravodlivé podmienky pre všetky podniky. Program reforiem by mal obsahovať opis takýchto systémov, ako aj konkrétne kroky týkajúce sa rokovaní o kapitole 32 s cieľom podporiť Moldavsko pri zosúlaďovaní jeho požiadaviek na audit a kontroly s normami Únie. V prípade, že žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov zahŕňa krok súvisiaci s rokovaním o kapitole 32 uvedený v článku 19 ods. 2, Komisia nesmie prijať rozhodnutie o povolení uvoľnenia finančných prostriedkov, pokiaľ takýto krok neposúdi kladne.

(42) Program reforiem by mal takisto zahŕňať ukazovatele hodnotenia pokroku pri dosahovaní stanovených všeobecných a špecifických cieľov nástroja stanovených v tomto nariadení. Tieto ukazovatele by mali byť založené na medzinárodne dohodnutých ukazovateľoch. Ukazovatele by mali byť v čo najväčšej miere v súlade s kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Komisie, ktorým sa schvaľuje program reforiem pre západný Balkán podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1449 ([6]), a v rámci merania výsledkov EFSD+. Ukazovatele by mali byť relevantné, akceptované, dôveryhodné, jednoduché a spoľahlivé.

(43) Komisia by mala program reforiem posúdiť na základe zoznamu kritérií uvedených v tomto nariadení. S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci schvaľovať program reforiem. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 ([7]). Komisia by mala v prípade potreby náležite zohľadniť rozhodnutie Rady 2010/427/EÚ ([8]) a úlohu Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.

(44) Pracovný program v zmysle článku 110 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách prijatý v súlade s príslušnými ustanoveniami nariadenia (EÚ) 2021/947 by mal zahŕňať sumy financované z balíka prideleného na geografický program susedstva podľa článku 6 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2021/947.

(45) Vzhľadom na potrebu flexibility pri vykonávaní nástroja by Moldavsko malo mať možnosť predložiť Komisii odôvodnenú žiadosť o zmenu svojho vykonávacieho rozhodnutia, ak program reforiem vrátane príslušných platobných podmienok už nie je čiastočne alebo úplne dosiahnuteľný z dôvodu objektívnych okolností. Moldavsko by malo mať možnosť predložiť odôvodnenú žiadosť o zmenu programu reforiem, a to v prípade potreby aj navrhnutím dodatkov. Komisia by mala mať možnosť zmeniť svoje vykonávacie rozhodnutie.

(46) Finančná podpora programu reforiem by mala byť možná vo forme úveru. Keďže Moldavsko potrebuje finančné prostriedky, je vhodné zorganizovať finančnú pomoc v rámci diverzifikovanej stratégie financovania stanovenej v článku 224 nariadenia o rozpočtových pravidlách a zriadenej ako jednotná metóda financovania, od ktorej sa očakáva, že zvýši likviditu dlhopisov Únie a atraktívnosť a nákladovú efektívnosť emisie dlhopisov Únie.

(47) Je vhodné poskytnúť Moldavsku úvery za vysoko zvýhodnených podmienok s maximálnym trvaním 40 rokov a nezačať splácanie istiny pred rokom 2034.

(48) Vzhľadom na to, že finančné riziká spojené s podporou Moldavska vo forme úverov v rámci tohto nástroja sú porovnateľné s finančnými rizikami spojenými s úverovými operáciami podľa nariadenia (EÚ) 2021/947, miera tvorby rezerv na finančný záväzok z úverov podľa tohto nariadenia by sa mala vytvoriť vo výške 9 % v súlade s článkom 214 nariadenia o rozpočtových pravidlách a financovanie tvorby rezerv by sa malo získavať z finančného krytia prideleného geografickému programu susedstva podľa článku 6 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2021/947.

([6]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1449 zo 14. mája 2024 o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán (Ú. v. EÚ L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj).

([7]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([8]) Rozhodnutie Rady 2010/427/EÚ z 26. júla 2010 o organizácii a fungovaní Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (Ú. v. EÚ L 201, 3.8.2010, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj).

(49) Miera tvorby rezerv na finančný záväzok z úverov podľa tohto nariadenia by sa mala stanoviť na úrovni 9 %, ktorá sa preskúma aspoň každé tri roky odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia. Komisia je splnomocnená prijať delegovaný akt podľa článku 31 ods. 5 štvrtého pododseku nariadenia (EÚ) 2021/947.

(50) S cieľom zabezpečiť, aby Moldavsko malo k dispozícii počiatočné financovanie na realizovanie prvých reforiem, by malo mať prístup k prostriedkom až do výšky 18 % celkovej sumy poskytnutej na nástroj, po odrátaní doplnkovej podpory vrátane podpory organizácií občianskej spoločnosti a technickej pomoci a tvorby rezerv na úvery, a to vo forme predbežného financovania v závislosti od dostupnosti financovania a dodržania základných podmienok podpory poskytnutej v rámci nástroja.

(51) Pri poskytovaní podpory Únie Moldavsku je dôležité zaručiť flexibilitu i programovateľnosť. Moldavsko by malo každých šesť mesiacov predložiť riadne odôvodnenú žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov najneskôr dva mesiace po uplynutí lehoty na plánované vykonanie krokov stanovenej vo vykonávacom rozhodnutí Komisie, ktorým sa schvaľuje program reforiem. Na tento účel by sa finančné prostriedky v rámci nástroja mali uvoľniť podľa pevného polročného harmonogramu v závislosti od dostupnosti financovania, a to na základe žiadosti o uvoľnenie finančných prostriedkov podanej Moldavskom a po tom, ako Komisia overí uspokojivé splnenie všeobecných podmienok týkajúcich sa makrofinančnej stability, správneho riadenia verejných financií, transparentnosti a dohľadu nad rozpočtom, ako aj príslušných platobných podmienok. V prípade, že nejaká platobná podmienka nie je splnená podľa orientačného harmonogramu stanoveného vo vykonávacom rozhodnutí o schválení programu reforiem, Komisia by mohla úplne alebo sčasti zadržať uvoľnenie finančných prostriedkov zodpovedajúcich tejto podmienke, a to podľa metodiky týkajúcej sa čiastočných platieb. Uvoľnenie zodpovedajúcich zadržaných finančných prostriedkov by sa mohlo uskutočniť pri ďalšej príležitosti na uvoľnenie finančných prostriedkov a do dvanástich mesiacov od pôvodnej lehoty stanovenej v orientačnom harmonograme za predpokladu splnenia platobných podmienok. V prvom roku vykonávania by sa uvedená lehota mala predĺžiť na 24 mesiacov od pôvodného negatívneho hodnotenia.

(52) Odchylne od článku 116 ods. 2 a 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách je vhodné stanoviť začiatok lehoty na platbu príspevkov do štátnych rozpočtov, ktorým je deň oznámenia rozhodnutia o povolení vyplatenia prostriedkov Moldavsku, a vylúčiť platbu úroku z omeškania zo strany Komisie Moldavsku.

(53) Komisia by mala na žiadosť Európskeho parlamentu v rámci postupu udelenia absolutória poskytnúť podrobné informácie o plnení rozpočtu Únie v rámci nástroja, najmä pokiaľ ide o vykonané audity vrátane zistených nedostatkov a prijatých nápravných opatrení a o projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva, v príslušných prípadoch vrátane sumy spolufinancovania zo strany Moldavska, ako aj ďalších zdrojov príspevkov vrátane iných finančných nástrojov Únie.

(54) V rámci reštriktívnych opatrení Únie, ktoré boli prijaté na základe článku 29 Zmluvy o EÚ a článku 215 ZFEÚ, by sa nemali priamo ani nepriamo poskytnúť žiadne finančné prostriedky ani hospodárske zdroje určeným právnickým osobám, subjektom alebo orgánom ani v ich prospech. Takéto určené subjekty a subjekty nimi vlastnené alebo ovládané by preto nemali byť podporované z nástroja.

(55) V záujme transparentnosti a zodpovednosti by Moldavsko malo uverejňovať údaje o konečných príjemcoch, ktorí dostávajú sumy finančných prostriedkov kumulatívne presahujúce ekvivalent sumy 50 000 EUR počas realizácie reforiem a investícií v rámci nástroja.

(56) V súlade s nariadením (o rozpočtových pravidlách, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 ([9]) a nariadeniami Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ([10]), (Euratom, ES) č. 2185/96 ([11]) a (EÚ) 2017/1939 ([12]) majú byť finančné záujmy Únie chránené primeranými opatreniami vrátane opatrení týkajúcich sa prevencie, odhaľovania, nápravy a vyšetrovania nezrovnalostí, podvodov, korupcie, konfliktu záujmov, dvojitého financovania a vymáhania stratených, neoprávnene vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov.

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj).

([10]) Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj).

([11]) Nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 z 11. novembra 1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (Ú. v. ES L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj).

([12]) Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj).

(57) Konkrétne by Európsky úrad pre boj proti podvodom (ďalej len „OLAF“) mal mať možnosť vykonávať v súlade s nariadeniami (Euratom, ES) č. 2185/96 a (EÚ, Euratom) č. 883/2013 administratívne zisťovania vrátane kontrol a inšpekcií na mieste s cieľom zistiť, či nedošlo k podvodu, ku korupcii alebo k akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie.

(58) V súlade s článkom 129 nariadenia o rozpočtových pravidlách by sa mali poskytnúť potrebné práva a prístup Komisii, úradu OLAF, Európskemu dvoru audítorov a v príslušných prípadoch Európskej prokuratúre, a to aj od tretích strán zapojených do čerpania finančných prostriedkov Únie.

(59) Komisia by mala zabezpečiť účinnú ochranu finančných záujmov Únie v rámci nástroja. Vzhľadom na dlhoročné skúsenosti s finančnou pomocou poskytovanou Moldavsku aj v rámci nepriameho riadenia a na jeho postupné zosúlaďovanie s normami a postupmi vnútornej kontroly Únie by sa Komisia mala do veľkej miery spoliehať na fungovanie moldavských systémov vnútornej kontroly a predchádzania podvodom. Komisia a úrad OLAF a v relevantných prípadoch aj Európska prokuratúra by mali byť predovšetkým bezodkladne informovaní o všetkých podozreniach z nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktu záujmov, ktoré majú vplyv na čerpanie finančných prostriedkov v rámci nástroja.

(60) Okrem toho by Moldavsko malo bezodkladne nahlasovať Komisii nezrovnalosti, ktoré boli predmetom primárneho správneho alebo súdneho zistenia, vrátane podvodov, a naďalej ju informovať o napredovaní správnych a súdnych konaní. V záujme zosúladenia osvedčených postupov v členských štátoch by sa toto nahlasovanie malo uskutočňovať elektronicky prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí, ktorý zriadila Komisia.

(61) Moldavsko by malo zaviesť systém monitorovania, ktorý vyústi do polročnej správy o plnení platobných podmienok jeho programu reforiem, ktorá bude pripojená k polročnej žiadosti o uvoľnenie finančných prostriedkov. Moldavsko by malo zhromažďovať údaje a informácie umožňujúce predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov v súvislosti s opatreniami podporovanými z nástroja, ich odhaľovanie a nápravu a poskytovať k týmto údajom prístup.

(62) S cieľom zaistiť účinnú zodpovednosť a transparentnosť pri plnení rozpočtu Únie a zabezpečiť účinné posudzovanie pokroku pri dosahovaní cieľov tohto nariadenia by Komisia mala zabezpečiť, aby sa zaviedli jasné mechanizmy monitorovania a nezávislého hodnotenia.

(63) Komisia by mala predložiť Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu o pokroku pri dosahovaní cieľov tohto nariadenia.

(64) Komisia by mala vykonať hodnotenie nástroja po jeho dokončení.

(65) Moldavsko by malo podporovať slobodné, nezávislé a pluralitné médiá, ktoré posilňujú a rozvíjajú chápanie hodnôt Únie a výhod potenciálneho členstva v Únii a povinností s ním spojených, a zároveň by malo prijať rozhodné opatrenia na boj proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu. Malo by takisto zabezpečiť proaktívnu, jasnú a konzistentnú komunikáciu s verejnosťou, a to aj o podpore Únie. Príjemcovia finančných prostriedkov Únie by mali aktívne priznávať pôvod finančných prostriedkov a zabezpečiť viditeľnosť finančných prostriedkov Únie v súlade s manuálom pre komunikáciu a zviditeľnenie vonkajších činností Európskej únie.

(66) Vykonávanie nástroja by zároveň malo byť sprevádzané posilnenou strategickou komunikáciou a verejnou diplomaciou s cieľom propagovať hodnoty Únie a zdôrazniť pridanú hodnotu podpory Únie a prínosov nástroja pre občanov Moldavska.

(67) Keďže ciele tohto nariadenia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale možno ich lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.

(68) Aby sa finančné prostriedky mohli Moldavsku poskytnúť včas a bez ďalšieho odkladu, malo by toto nariadenie nadobudnúť účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

1. Týmto nariadením sa zriaďuje Nástroj na podporu reforiem a rastu pre Moldavskú republiku (ďalej len „Moldavsko“) na roky 2025 – 2027 (ďalej len „nástroj“).

2. Nástroj Moldavsku poskytuje pomoc pri uskutočnení reforiem súvisiacich s Úniou, najmä inkluzívnych a udržateľných sociálno-ekonomických reforiem a reforiem týkajúcich sa základných otázok procesu rozširovania, ktoré sú v súlade s hodnotami Únie, ako aj investícií na realizovanie moldavského programu reforiem.

3. Na vykonávanie nástroja sa uplatňuje nariadenie (EÚ) 2021/947, pokiaľ v tomto nariadení nie je uvedené inak.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „dohoda o nástroji“ je dohoda uzavretá medzi Komisiou a Moldavskom, v ktorej sú stanovené zásady finančnej spolupráce medzi Moldavskom a Komisiou podľa tohto nariadenia. Tento mechanizmus predstavuje dohodu o financovaní v zmysle článku 114 ods. 2 nariadenia (o rozpočtových pravidlách;

2. „rámec politiky rozširovania“ je celkový politický rámec na vykonávanie tohto nariadenia, ako ho vymedzila Európska rada a Rada, a zahŕňa revidovanú metodiku rozširovania, dohody, ktoré zakladajú právne záväzný vzťah s Moldavskom, rokovacie rámce, ktorými sa riadia prípadné prístupové rokovania s kandidátskymi krajinami, ako aj uznesenia Európskeho parlamentu, príslušné oznámenia Komisie, v príslušných prípadoch i na tému právneho štátu, a spoločné oznámenia Komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku;

3. „zmluva o úvere“ je zmluva uzatvorená medzi Úniou a Moldavskom, ktorou sa stanovujú podmienky úverovej podpory v rámci nástroja;

4. „program reforiem“ je komplexný, koherentný a prioritný súbor cielených reforiem a prioritných oblastí investícií v Moldavsku vrátane platobných podmienok, ktoré svedčia o uspokojivom pokroku alebo dokončení súvisiacich opatrení, a orientačný harmonogram ich vykonávania;

5. „opatrenia“ sú reformy a investície stanovené v programe reforiem podľa kapitoly III;

6. „platobné podmienky“ sú podmienky uvoľnenia finančných prostriedkov, ktoré majú podobu pozorovateľných a merateľných kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov, ktoré má Moldavsko vykonať, ako sa stanovuje v programe reforiem podľa kapitoly III;

7. „operácia kombinovaného financovania“ je operácia podporovaná z rozpočtu Únie, ktorá kombinuje nenávratné formy podpory z rozpočtu Únie so splatnými formami podpory od rozvojových alebo iných verejných finančných inštitúcií vrátane agentúr na podporu exportu alebo od komerčných finančných inštitúcií a investorov;

8. „konečný príjemca“ je osoba alebo subjekt, ktorý prijíma finančné prostriedky v rámci nástroja; v prípade časti finančných prostriedkov, ktoré sú k dispozícii ako finančná pomoc, konečným príjemca je moldavská štátna pokladnica; v prípade časti finančných prostriedkov, ktoré sú k dispozícii prostredníctvom investičnej platformy susedstva, konečný príjemca je dodávateľ alebo subdodávateľ, ktorý realizuje investičný projekt;

9. „výrazne nenarušiť“ je nepodporovať alebo nevykonávať hospodárske činnosti, ktoré výrazne narúšajú akékoľvek environmentálne ciele, v relevantných prípadoch v zmysle článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 ([13]);

10. „investičná platforma susedstva“ je jedna z regionálnych investičných platforiem uvedených v článku 32 nariadenia (EÚ) 2021/947.

Článok 3

Ciele nástroja

1. Nástroj má tieto všeobecné ciele:

a) podporovať proces rozširovania vďaka zrýchleniu zosúlaďovania s hodnotami, právnymi predpismi, pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie (*acquis*) prostredníctvom prijatia a realizácie reforiem so zreteľom na budúce členstvo v Únii;

b) podporovať postupnú integráciu Moldavska do jednotného trhu Únie;

c) urýchliť sociálno-ekonomickú konvergenciu hospodárstva Moldavska s Úniou;

d) podporovať dobré susedské vzťahy s členskými štátmi a partnermi zapojenými do procesu rozširovania Únie, ako aj medziľudské kontakty.

2. Špecifické ciele nástroja sú:

a) ďalej posilňovať základné otázky procesu rozširovania vrátane právneho štátu a základných práv, fungovania demokratických inštitúcií vrátane odstraňovania polarizácie, verejnej správy a plnenia hospodárskych kritérií: patrí sem podpora nezávislého súdnictva, posilnenie bezpečnosti a stability, posilnenie boja proti podvodom a všetkým formám korupcie vrátane korupcie na vysokých miestach, vplyvu oligarchov a rodinkárstva, boja proti organizovanej trestnej činnosti, cezhraničnej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí, ako aj boja proti financovaniu terorizmu, daňovým únikom, daňovým podvodom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam; posilnenie súladu s medzinárodným právom; posilnenie slobody a nezávislosti médií a akademickej slobody; boj proti nenávistným prejavom; vytváranie prostredia pre občiansku spoločnosť a podpora sociálneho dialógu; podpora rodovej rovnosti, uplatňovanie rodového hľadiska a posilnenie postavenia žien a dievčat, presadzovanie práva detí, nediskriminácia a tolerancia; zabezpečenie a posilnenie dodržiavania práv utečencov a osôb patriacich k menšinám vrátane národnostných menšín a Rómov, ako aj práv LGBTI osôb;

b) dosiahnuť pokrok smerom k úplnému zosúladeniu Moldavska so SZBP ako aj s reštriktívnymi opatreniami Únie;

c) pomôcť zmierniť výzvy, ktoré predstavuje útočná vojna Ruska proti Ukrajine a pokusy o destabilizáciu Moldavska, bojovať proti dezinformáciám, hybridným hrozbám, zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu, najmä zo strany Ruska, zameraným proti zvrchovanosti, demokratickým procesom a inštitúciám Moldavska, ako aj proti Únii a jej hodnotám;

d) pokročiť smerom k harmonizácii vízových politík s Úniou;

e) posilniť efektívnosť verejnej správy, budovať kapacity a investovať do administratívnych pracovníkov v Moldavsku; zabezpečiť prístup k informáciám, verejnú kontrolu a zapojenie občianskej spoločnosti do rozhodovacích procesov; podporovať transparentnosť, zodpovednosť, štrukturálne reformy a dobrú správu vecí verejných na všetkých úrovniach, a to aj pokiaľ ide o ich právomoci v oblasti dohľadu nad rozdeľovaním verejných prostriedkov a prístupom k nim a súvisiaceho vyšetrovania, ako aj v oblasti riadenia verejných financií, verejného obstarávania a kontroly štátnej pomoci; podporovať iniciatívy a orgány zapojené do podpory a presadzovania medzinárodnej spravodlivosti v Moldavsku;

([13]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

f) urýchliť prechod Moldavska na udržateľné, klimaticky neutrálne a inkluzívne hospodárstvo, ktoré je schopné odolávať konkurenčným trhovým tlakom jednotného trhu Únie, a prechod na stabilné investičné prostredie a znížiť jeho strategickú závislosť diverzifikáciou zdrojov energie, a to aj zlepšením prepojení s členskými štátmi a partnermi zapojenými do procesu rozširovania Únie, s cieľom dosiahnuť energetickú bezpečnosť a nezávislosť;

g) posilňovať hospodársku integráciu Moldavska do jednotného trhu Únie, najmä prostredníctvom posilnených obchodných a investičných tokov a odolných hodnotových reťazcov;

h) podporovať lepšiu integráciu do jednotného trhu Únie prostredníctvom lepšej a udržateľnej prepojenosti v regióne v súlade s transeurópskymi sieťami v záujme posilnenia dobrých susedských vzťahov, ako aj medziľudských kontaktov;

i) urýchliť inkluzívnu a udržateľnú zelenú transformáciu na klimatickú neutralitu do roku 2050 v súlade s Parížskou dohodou a s Európskou zelenou dohodou a pri začlenení všetkých hospodárskych odvetví, najmä poľnohospodárstva a energetiky vrátane prechodu na dekarbonizované klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo odolné voči zmene klímy, pričom sa zaručí, že pri investíciách sa dodrží zásada „výrazne nenarušiť“;

j) podporovať digitálnu transformáciu a digitálne zručnosti ako prostriedky na zabezpečenie udržateľného rozvoja a inkluzívneho rastu;

k) podporovať inovácie, výskum a spoluprácu medzi akademickými inštitúciami a priemyslom v záujme podpory zelenej a digitálnej transformácie a miestnych priemyselných odvetví s osobitným dôrazom na miestne mikropodniky, malé a stredné podniky a startupy;

l) posilniť kvalitné vzdelávanie, odbornú prípravu, rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností na všetkých úrovniach s osobitným zameraním na mladých ľudí, a to i pokiaľ ide o boj proti nezamestnanosti mladých ľudí, predchádzanie úniku mozgov a podporu zraniteľných komunít vrátane utečencov, podporovať politiky zamestnanosti vrátane pracovných práv v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv a bojovať proti chudobe;

m) podporovať činnosti na zlepšenie informovanosti moldavských občanov o výhodách procesu pristúpenia k Únii, a to aj prostredníctvom komunikačných kampaní.

Článok 4

Všeobecné zásady

1. Podporu z nástroja riadi Komisia spôsobom, ktorý je v súlade s hlavnými zásadami a cieľmi hospodárskych reforiem stanovenými v Dohode o pridružení medzi EÚ a Moldavskom a v politike rozširovania Únie.

2. Spolupráca v rámci nástroja sa zakladá na potrebách a presadzuje zásady účinnosti rozvoja, pričom ide konkrétne o zodpovednosť Moldavska za rozvojové priority so zameraním na jasnú podmienenosť a hmatateľné výsledky, inkluzívne partnerstvá so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou, ako aj transparentnosť a vzájomnú zodpovednosť. Takáto spolupráca je založená na účinnom a efektívnom prideľovaní a využívaní zdrojov.

3. Poskytovanie makrofinančnej pomoci nepatrí do rozsahu pôsobnosti nástroja.

4. Podpora z nástroja je doplnková a komplementárna k podpore poskytovanej v rámci iných programov a nástrojov Únie. Činnosti oprávnené na financovanie podľa tohto nariadenia môžu získať podporu z iných programov a nástrojov Únie za predpokladu, že sa takáto podpora nevzťahuje na rovnaké náklady a že sa zabezpečí primeraný dohľad a kontrola rozpočtu. Komisia zabezpečí komplementárnosť a synergie medzi nástrojom a inými programami Únie s cieľom zabrániť duplicite pomoci a dvojitému financovaniu.

5. S cieľom podporiť komplementárnosť, koherentnosť a efektívnosť svojich činností Komisia a členské štáty spolupracujú a usilujú sa zabrániť duplicite pomoci a zabezpečiť synergie medzi pomocou podľa tohto nariadenia a inými formami pomoci vrátane integrovaných finančných balíkov zložených z finančných prostriedkov na vývoz a rozvoj poskytovaných Úniou, členskými štátmi, tretími krajinami, multilaterálnymi a regionálnymi organizáciami a subjektmi, ako sú medzinárodné organizácie a príslušné medzinárodné finančné inštitúcie, agentúry a darcovia, ktorí nie sú členmi Únie, v súlade so zavedenými zásadami na posilnenie operačnej koordinácie v oblasti vonkajšej pomoci, a to aj prostredníctvom

posilnenej koordinácie s členskými štátmi na miestnej úrovni. Takáto koordinácia na miestnej úrovni zahŕňa pravidelné a včasné konzultácie a častú výmenu informácií počas celého vykonávania nástroja.

6. Činnosťami v rámci nástroja sa uplatňuje hľadisko demokracie, ľudských práv a rodovej rovnosti a presadzujú sa tieto hodnoty, tieto činnosti sa postupne zosúlaďujú so sociálnymi, s klimatickými a environmentálnymi normami Únie, uplatňuje sa nimi hľadisko zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, vo vhodných prípadoch hľadisko znižovania rizika katastrof, ochrany životného prostredia a biodiverzity, a to v relevantných prípadoch aj prostredníctvom posudzovania vplyvov na životné prostredie, a podporuje sa nimi pokrok smerom k cieľom OSN v oblasti udržateľného rozvoja, pričom sa presadzujú integrované akcie, ktoré môžu vytvárať súvisiace prínosy a koherentným spôsobom plniť viaceré ciele. Pri týchto činnostiach je potrebné vyhýbať sa uviaznutým aktívam a riadiť sa zásadami „výrazne nenarušiť“ a „na nikoho nezabudnúť“, ako aj prístupom uplatňovania hľadiska udržateľnosti, ktorý je základom Európskej zelenej dohody. Najmenej 37 % nenávratnej finančnej podpory vrátane rezerv, poskytnutej na investičné projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva sa pridelí na ciele v oblasti klímy.

7. Moldavsko a Komisia zabezpečia, aby sa pri príprave programu reforiem a vykonávaní nástroja zohľadňovala a presadzovala rodová rovnosť a uplatňovalo a začleňovalo sa hľadisko rodovej rovnosti. Moldavsko a Komisia prijmú vhodné opatrenia na zabránenie akejkoľvek diskriminácii založenej na pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní alebo viere, zdravotnom postihnutí, veku alebo sexuálnej orientácii. Komisia o uvedených opatreniach podáva správy v kontexte pravidelného podávania správ v rámci akčných plánov pre rodovú rovnosť.

8. Nástrojom sa nepodporujú činnosti ani opatrenia, ktoré sú nezlučiteľné s národným energetickým a klimatickým plánom Moldavska, jeho vnútroštátne stanoveným príspevkom podľa Parížskej dohody alebo jeho cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050 alebo činnosti alebo opatrenia, ktorými sa podporujú investície do fosílnych palív, prípadne ktoré majú významné nepriaznivé účinky na životné prostredie, klímu alebo biodiverzitu, pokiaľ tieto činnosti alebo opatrenia nie sú striktne nevyhnutné na dosiahnutie cieľov nástroja, najmä článku 3 ods. 2 písm. c), pričom zohľadňujú možné prechodné opatrenia a sledujú strednodobé až dlhodobé energetické stratégie na zaistenie energetickej bezpečnosti. Uvedené prechodné opatrenia v relevantných prípadoch sprevádzajú vhodné opatrenia na zamedzenie, prevenciu alebo zníženie týchto nepriaznivých účinkov, a ak je to možné, na ich kompenzáciu.

9. V súlade so zásadou inkluzívneho partnerstva sa Komisia podľa potreby usiluje zabezpečiť demokratickú kontrolu vo forme konzultácie moldavskej vlády s moldavským parlamentom, miestnymi orgánmi, v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom Moldavska, a príslušnými zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti, ako aj zraniteľných skupín, utečencov, všetkých menšín a komunít, aby sa mohli v príslušných prípadoch zapojiť do navrhovania a vykonávania činností oprávnených na financovanie v rámci nástroja a do súvisiacich procesov monitorovania, kontroly a hodnotenia. Cieľom takýchto konzultácií je reprezentovať pluralitu moldavskej spoločnosti. Komisia okrem toho zabezpečí, aby jej občianska spoločnosť v Moldavsku vrátane mimovládnych organizácií mohla prostredníctvom vhodných stálych kanálov priamo oznamovať všetky nezrovnalosti týkajúce sa financovania alebo konečných príjemcov.

10. Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi a Moldavskom zabezpečuje plnenie záväzkov Únie týkajúcich sa zvýšenej transparentnosti a zodpovednosti pri poskytovaní podpory, a to aj podporovaním vykonávania a posilňovania systémov vnútornej kontroly a politík boja proti podvodom. Komisia zverejní informácie o objeme a pridelení podpory prostredníctvom hodnotiacej tabuľky nástroja uvedenej v článku 24. Moldavsko uverejní aktuálne údaje o konečných príjemcoch finančných prostriedkov Únie na realizáciu reforiem a investícií v rámci nástroja, ako sa uvádza v článku 20.

Článok 5

Základné podmienky podpory Únie

1. Základnými podmienkami podpory z nástroja je, aby Moldavsko presadzovalo a rešpektovalo účinné demokratické mechanizmy vrátane pluralitného parlamentného systému, slobodných a spravodlivých volieb, slobodných, nezávislých a pluralitných médií, nezávislého súdnictva a právneho štátu a zaručovalo dodržiavanie všetkých záväzkov v oblasti ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám.

2. Komisia monitoruje plnenie základných podmienok uvedených v odseku 1 pred uvoľnením finančných prostriedkov Moldavsku v rámci nástroja, vrátane predbežného financovania, a počas celého obdobia poskytovania podpory v rámci nástroja, pričom náležite zohľadňuje rámec politiky rozširovania. Komisia v procese monitorovania zohľadňuje aj príslušné odporúčania medzinárodných orgánov, ako sú Rada Európy a jej Benátska komisia alebo Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „OBSE“).

3. Ak Komisia zistí, že niektoré základné podmienky stanovené v odseku 1 nie sú splnené, prijme na tento účel rozhodnutie, a najmä zadrží uvoľnenie finančných prostriedkov uvedených v článku 19, bez ohľadu na splnenie platobných podmienok uvedených v článku 10. Komisia o svojom rozhodnutí informuje Európsky parlament a Radu.

KAPITOLA II

FINANCOVANIE A VYKONÁVANIE

Článok 6

Vykonávanie

1. Nástroj bude podporovaný zdrojmi z NDICI – Globálna Európa vo výške 520 miliónov EUR vo forme nenávratnej podpory a úvermi s maximálnou výškou 1 500 miliónov EUR. Táto suma na úvery netvorí časť sumy záruky pre vonkajšiu činnosť v zmysle článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2021/947.

2. Nenávratná finančná podpora sa financuje na obdobie od 1. januára 2025 do 31. decembra 2027 z balíka prideleného na geografický program susedstva podľa článku 6 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2021/947. Zahŕňa rezervy na úvery vo výške 135 miliónov EUR, podporu poskytovanú Úniou na projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva, ako sa uvádza v článku 18 ods. 2, a doplnkovú podporu vrátane podpory organizácií občianskej spoločnosti a technickej pomoci. Finančné prostriedky sa čerpajú v súlade s nariadením (EÚ) 2021/947.

Rozhodnutia o uvoľnení finančných prostriedkov uvedené v článku 19 ods. 3 pre podporu vo forme úverov sa prijmú v období od 1. januára 2025 do 30. júna 2029.

3. Uvoľňovanie pomoci Únie riadi Komisia spôsobom, ktorý je v súlade s hlavnými zásadami a cieľmi reforiem stanovenými v programe reforiem. Všetky finančné prostriedky s výnimkou doplnkovej podpory uvedenej v odseku 2 a zdrojov uvedených v odseku 6 sa poskytujú v dvojročných splátkach na základe dokončenia potrebných reforiem v stanovených lehotách, ako sa dohodlo v programe reforiem a schválilo vo vykonávacom rozhodnutí Komisie.

4. Aspoň 25 % úveru uvoľneného Moldavsku poskytne Moldavsko na investičné projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva, jednej z regionálnych investičných platforiem uvedených v článku 32 nariadenia (EÚ) 2021/947. Táto povinnosť, ako aj podrobné pravidlá a zásady jej čerpania sa podrobne uvedú v dohode o nástroji. Nesplnenie tejto povinnosti vedie k pozastaveniu ďalších operácií v rámci nástroja a k vymáhaniu uvedených súm od Moldavska, ako sa uvádza v článku 19 tohto nariadenia.

5. Doplnková podpora zodpovedá aspoň 20 % celkovej nenávratnej finančnej podpory uvedenej v odseku 2.

6. Suma vo výške až 1 % nenávratnej podpory uvedenej v odseku 2 sa môže použiť na technickú a administratívnu pomoc pri vykonávaní nástroja, ako sú prípravné akcie, monitorovanie, kontrola, audit a hodnotiace činnosti, ktoré sú potrebné na riadenie nástroja a dosiahnutie jeho cieľov, najmä na štúdie, stretnutia expertov, konzultácie v oblasti odbornej prípravy s moldavskými orgánmi, konferencie, konzultácie s miestnymi orgánmi v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom Moldavska a príslušnými zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti, informačné a komunikačné činnosti vrátane inkluzívnych osvetových činností a komunikácie o politických prioritách Únie, pokiaľ súvisia s cieľmi nástroja, na výdavky spojené so sieťami IT zameranými na spracovanie a výmenu informácií, na podnikové nástroje informačných technológií, ako aj na všetky ostatné výdavky v ústrediach a delegáciách Únie na administratívnu a koordinačnú podporu nevyhnutnú pre nástroj. Výdavky môžu zahŕňať aj náklady na činnosti podporujúce transparentnosť a náklady na iné činnosti, ako je kontrola kvality a monitorovanie projektov alebo programov na mieste, a náklady na partnerské poradenstvo a expertov na účely posúdenia a realizácie reforiem a investícií.

7. S cieľom maximalizovať medzinárodnú podporu môžu darcovia prispievať k vykonávaniu nástroja prostredníctvom vonkajších pripísaných príjmov v zmysle článku 21 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Článok 7

Pravidlá oprávnenosti osôb a subjektov, pôvodu dodávok a materiálov a obmedzení v rámci nástroja

1. Odchylne od článku 28 nariadenia (EÚ) 2021/947 je účasť na postupoch verejného obstarávania a udeľovania grantov v súvislosti s činnosťami financovanými v rámci tohto nástroja otvorená pre medzinárodné a regionálne organizácie a pre všetky fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi týchto krajín, ako aj právnické osoby, ktoré sú skutočne usadené v týchto krajinách:

a) členské štáty, Moldavsko, kandidátske krajiny a zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore;

b) krajiny, ktoré poskytujú Moldavsku úroveň podpory porovnateľnú s úrovňou, ktorú poskytuje Únia, s prihliadnutím na veľkosť ich hospodárstva, a pre ktoré Komisia stanovila recipročný prístup k vonkajšej pomoci v Moldavsku.

2. Recipročný prístup uvedený v odseku 1 písm. b) sa môže udeliť na obmedzené obdobie v trvaní aspoň jedného roka, keď krajina oprávni subjekty z Únie a z krajín oprávnených podľa tohto nástroja na základe rovnakých podmienok.

O recipročnom prístupe rozhoduje Komisia po konzultácii s Moldavskom.

3. Všetky dodávky a materiály financované a obstarané v rámci tohto nástroja musia pochádzať z ktorejkoľvek krajiny uvedenej v odseku 1 písm. a) a b), a to s výnimkou prípadov, keď tieto dodávky a materiály nemožno získať za primeraných podmienok v žiadnej z uvedených krajín. Okrem toho sa uplatňujú pravidlá týkajúce sa obmedzení uvedené v odseku 6.

4. Pravidlá oprávnenosti stanovené v tomto článku sa neuplatňujú na fyzické osoby, ktoré sú zamestnané oprávnenými dodávateľmi, prípadne subdodávateľmi, alebo ktoré majú s nimi zákonne uzavreté iné zmluvy, a nepredstavujú pre ne obmedzenia na základe štátnej príslušnosti s výnimkou prípadov, keď sú obmedzenia týkajúce sa štátnej príslušnosti založené na pravidlách stanovených v odseku 6.

5. V prípade činností, ktoré subjekt spolufinancuje alebo vykonáva v rámci priameho riadenia alebo nepriameho riadenia so subjektmi uvedenými v článku 62 ods. 1 prvom pododseku písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách, sa okrem pravidiel stanovených podľa tohto článku uplatňujú aj pravidlá platné pre tieto subjekty vrátane prípadných obmedzení stanovených v odseku 6 tohto článku a riadne zohľadnených v dohodách o financovaní a zmluvných dokumentoch podpísaných s týmito subjektmi.

6. Pravidlá oprávnenosti, pravidlá pôvodu dodávok a materiálov stanovené v odsekoch 1 a 3 a pravidlá štátnej príslušnosti fyzických osôb stanovené v odseku 4 môžu byť obmedzené, pokiaľ ide o štátnu príslušnosť, geografické umiestnenie alebo povahu právnických osôb, ktoré sa zúčastňujú na postupoch udeľovania, ako aj pokiaľ ide o geografický pôvod dodávok a materiálov, ak:

a) sa takéto obmedzenia vyžadujú z dôvodu osobitnej povahy alebo cieľov činnosti alebo osobitného postupu udeľovania zákazky alebo ak sú tieto obmedzenia potrebné na účinné vykonávanie činnosti;

b) činnosť alebo osobitné postupy udeľovania zákaziek ovplyvňujú bezpečnosť alebo verejný poriadok, najmä pokiaľ ide o strategické aktíva a záujmy Únie, členských štátov alebo Moldavska vrátane bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity digitálnej infraštruktúry, vrátane sieťovej infraštruktúry 5G, komunikačných a informačných systémov a súvisiacich dodávateľských reťazcov.

7. Žiadatelia a uchádzači z neoprávnených krajín, ktorí predkladajú ponuky, môžu byť akceptovaní ako oprávnení v prípadoch naliehavosti alebo vtedy, keď služby na trhoch príslušných krajín alebo území nie sú k dispozícii, alebo v iných náležite odôvodnených prípadoch, v ktorých by uplatňovanie pravidiel oprávnenosti znemožnilo alebo nesmierne sťažilo realizáciu činnosti.

8. V rámci reštriktívnych opatrení Únie, ktoré boli prijaté na základe článku 29 Zmluvy o EÚ a článku 215 ZFEÚ, sa priamo ani nepriamo neposkytujú žiadne finančné prostriedky ani hospodárske zdroje právnickým osobám, subjektom alebo orgánom ani v ich prospech. Takéto osoby a subjekty a subjekty, ktoré vlastnia alebo kontrolujú, nesmú byť priamo ani nepriamo podporované z nástroja, a to ani ako nepriami vlastníci, subdodávatelia v dodávateľskom reťazci alebo koneční prijímatelia.

Článok 8

Dohoda o nástroji

1. Komisia uzavrie s Moldavskom dohodu o nástroji na účely vykonávania nástroja v ktorej sa stanovia povinnosti a platobné podmienky vyplatenia finančných prostriedkov.

2. Dohodu o nástroji dopĺňa zmluva o úvere v súlade s článkom 15, v ktorej sa stanovujú osobitné ustanovenia týkajúce sa riadenia a čerpania finančných prostriedkov poskytovaných v podobe úveru. Uvedená dohoda o nástroji vrátane akejkoľvek súvisiacej dokumentácie sa bezodkladne a súčasne sprístupní Európskemu parlamentu a Rade.

3. Finančné prostriedky sa Moldavsku poskytnú až po nadobudnutí platnosti dohody o nástroji a zmluvy o úvere.

4. Dohodou o nástroji a zmluvou o úvere uzavretými s Moldavskom sa zabezpečí splnenie povinností stanovených v článku 129 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

5. V dohode o nástroji sa stanovujú potrebné podrobné ustanovenia týkajúce sa:

a) záväzku Moldavska dosiahnuť rozhodujúci pokrok smerom k pevnému rámcu na boj proti podvodom a zaviesť efektívnejšie a účinnejšie systémy kontroly vrátane vhodných mechanizmov na ochranu oznamovateľov a vhodných mechanizmov a opatrení na účinné predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, na ich odhaľovanie a nápravu, ako aj posilniť boj proti praniu špinavých peňazí, organizovanej trestnej činnosti, zneužívaniu verejných financií, financovaniu terorizmu, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, daňovým podvodom a daňovým únikom a inému protiprávnemu konaniu, ktoré má vplyv na finančné prostriedky poskytované v rámci nástroja;

b) pravidiel uvoľnenia, zadržania a zníženia finančných prostriedkov v súlade s článkom 19;

c) podrobných pravidiel a povinnosti Moldavska poskytnúť časť celkovej sumy úveru na investičné projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva podľa článku 6 ods. 4;

d) činností súvisiacich s riadením, kontrolou, dohľadom, monitorovaním, hodnotením, podávaním správ a auditom, ako aj preskúmaní systémov, vyšetrovaní, opatrení proti podvodom a spolupráce;

e) pravidiel podávania správ Komisii o tom, či a ako sú splnené platobné podmienky uvedené v článku 10;

f) pravidiel v oblasti daní, ciel a poplatkov v súlade s článkom 27 ods. 9 a 10 nariadenia (EÚ) 2021/947;

g) opatrení na účinné predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, na ich odhaľovanie a nápravu, ako aj povinnosti osôb alebo subjektov, ktoré čerpajú finančné prostriedky Únie v rámci tohto nariadenia, bezodkladne informovať Komisiu, úrad OLAF a v príslušných prípadoch Európsku prokuratúru o podozreniach alebo skutočných prípadoch nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktu záujmov a iných nezákonných činností, ktoré majú vplyv na finančné prostriedky poskytované v rámci nástroja, a následných opatreniach;

h) povinností uvedených v článkoch 21 a 22 vrátane presných pravidiel a časového rámca zberu údajov Moldavskom a prístupu Komisie, úradu OLAF, Dvora audítorov a v náležitých prípadoch Európskej prokuratúry k týmto údajom;

i) postupu na zabezpečenie toho, aby sa žiadosti o vyplatenie úverovej podpory pohybovali v rámci dostupnej sumy úveru, v súlade s článkom 6 ods. 1;

j) práva Komisie primerane znížiť podporu poskytovanú podľa nástroja a vymáhať akúkoľvek sumu uvedenú v článku 6 ods. 1 vynaloženú na dosiahnutie cieľov nástroja alebo požiadať o predčasné splatenie úveru v prípadoch nezrovnalostí, podvodu, korupcie alebo konfliktov záujmov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie a ktoré Moldavsko nenapravilo, v prípade zvrátenia kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov alebo závažného porušenia povinnosti stanovenej v dohode o nástroji;

k) pravidiel a postupov podávania správ Moldavskom na účely monitorovania vykonávania nástroja a posúdenia dosahovania cieľov stanovených v článku 3;

l) povinnosti Moldavska elektronicky zasielať Komisii údaje uvedené v článku 20.

KAPITOLA III

PROGRAM REFORIEM

Článok 9

Predloženie programu reforiem

1. Na získanie akejkoľvek podpory podľa tohto nariadenia Moldavsko predloží Komisii program reforiem na roky 2025 – 2027 založený na hlavných zásadách a cieľoch sociálno-ekonomických a základných reforiem stanovených v Dohode o pridružení medzi EÚ a Moldavskom, dohodnutých v rámci európskej susedskej politiky a rámca politiky rozširovania.

2. Programom reforiem sa poskytuje zastrešujúci rámec na dosiahnutie všeobecných a špecifických cieľov stanovených v článku 3 a stanovia sa reformy, ktoré má Moldavsko vykonať, ako aj oblasti investícií. Program reforiem zahŕňa opatrenia na realizovanie reforiem prostredníctvom komplexného a koherentného balíka. V oblastiach základných otázok procesu rozširovania vrátane právneho štátu, boja proti korupcii vrátane korupcie na vysokej úrovni, základných práv a slobody prejavu sa v programe reforiem zohľadňujú posúdenia uvedené v rámci politiky rozširovania.

3. Program reforiem je v súlade s najnovším rámcom makroekonomickej a fiškálnej politiky predloženým Komisii v kontexte hospodárskeho a finančného dialógu s Úniou.

4. Program reforiem je v súlade s prioritami reforiem určenými v kontexte cesty Moldavska k pristúpeniu a v iných príslušných dokumentoch, s vnútroštátne stanoveným príspevkom podľa Parížskej dohody a cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050, a podporuje tieto priority.

5. V rámci programu reforiem sa dodržiavajú všeobecné zásady stanovené v článku 4.

6. Program reforiem sa vypracuje inkluzívnym a transparentným spôsobom po konzultácii so sociálnymi partnermi a s organizáciami občianskej spoločnosti.

7. Komisia vyzve Moldavsko, aby predložilo svoj program reforiem do 24. júna 2025. Komisia postúpi moldavský program reforiem Európskemu parlamentu a Rade, hneď ako jej bude doručený.

Článok 10

Zásady financovania v rámci programu reforiem

1. Nástroj poskytuje stimuly na vykonávanie programu reforiem stanovením platobných podmienok pre uvoľnenie finančných prostriedkov. Tieto platobné podmienky sa vzťahujú na finančné prostriedky podľa článku 6 ods. 1 s výnimkou doplnkovej podpory vrátane podpory organizácií občianskej spoločnosti a technickej pomoci. Podmienky majú podobu merateľných kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov. Takéto kroky odrážajú pokrok v konkrétnych sociálno-ekonomických reformách a v základných otázkach procesu rozširovania, ktoré súvisia s dosahovaním cieľov nástroja stanovených v článku 3, a to v súlade s rámcom politiky rozširovania.

2. Splnenie platobných podmienok uvedených v odseku 1 vedie k úplnému alebo čiastočnému uvoľneniu finančných prostriedkov v závislosti od stupňa ich dokončenia.

3. Všeobecné platobné podmienky, ktoré musia byť splnené pri každom uvoľnení finančných prostriedkov, sú makrofinančná stabilita, správne riadenie verejných financií, transparentnosť a dohľad nad rozpočtom.

Finančnými prostriedkami v rámci nástroja sa nepodporujú činnosti alebo opatrenia, ktoré oslabujú zvrchovanosť a územnú celistvosť Moldavska.

Článok 11

Obsah programu reforiem

1. Program reforiem musí obsahovať najmä tieto prvky, ktoré musia byť odôvodnené a podložené:

a) opatrenia predstavujúce koherentnú, komplexnú a primerane vyváženú reakciu na ciele stanovené v článku 3, v príslušných prípadoch vrátane štrukturálnych reforiem, investícií a opatrení na zabezpečenie súladu so základnými podmienkami uvedenými v článku 5;

b) vysvetlenie, ako sú opatrenia zosúladené so všeobecnými zásadami uvedenými v článku 4, ako aj s požiadavkami v súlade s článkom 9;

c) vysvetlenie, ako majú opatrenia ďalej posilniť základné otázky procesu rozširovania vymedzené v článku 3 ods. 2 písm. a) vrátane právneho štátu, základných práv a boja proti korupcii;

d) orientačný zoznam investičných projektov a programov, o ktorých sa má diskutovať a ktoré sa majú schvaľovať na základe rámca investičnej platformy susedstva, vrátane celkových príslušných objemov investícií a predpokladaných harmonogramov vykonávania;

e) vysvetlenie očakávaného rozsahu, v akom majú opatrenia prispieť k cieľom v oblasti klímy a životného prostredia, a ich zlučiteľnosti so zásadou „výrazne nenarušiť“;

f) vysvetlenie očakávaného rozsahu, v akom majú opatrenia prispieť k digitálnej transformácii;

g) vysvetlenie očakávaného rozsahu, v akom majú opatrenia prispieť k cieľom v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, zamestnanosti a v sociálnej oblasti;

h) vysvetlenie očakávaného rozsahu, v akom majú opatrenia prispieť k rodovej rovnosti, posilneniu postavenia žien a dievčat a presadzovaniu práv žien a dievčat;

i) v prípade reforiem a investícií orientačný harmonogram a predpokladané platobné podmienky na uvoľnenie finančných prostriedkov v podobe merateľných kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov, ktoré sa plánujú vykonať do 31. decembra 2027;

j) vysvetlenie toho, ako majú opatrenia prispieť k postupnému a nepretržitému zosúlaďovaniu so SBZP vrátane reštriktívnych opatrení Únie;

k) vysvetlenie toho, ako sa prostredníctvom týchto opatrení majú vybudovať kapacity a investovať do administratívnych zamestnancov v Moldavsku;

l) spôsoby dosiahnutia účinného monitorovania, podávania správ a hodnotenia programu reforiem Moldavskom vrátane navrhovaných merateľných kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov a príslušných ukazovateľov stanovených v odseku 2;

m) vysvetlenie moldavského systému na účinné predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii vrátane korupcie na vysokej úrovni a konfliktom záujmov, na ich odhaľovanie a nápravu a na presadzovanie pravidiel kontroly štátnej pomoci a navrhované opatrenia na riešenie existujúcich nedostatkov v prvých rokoch vykonávania programu reforiem;

n) pokiaľ ide o prípravu a prípadne vykonávanie programu reforiem, zhrnutie procesu konzultácií s moldavským parlamentom, miestnymi orgánmi v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom Moldavska, a príslušnými zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti, ako aj vysvetlenie spôsobu, akým sú ich príspevky zohľadnené v programe reforiem;

o) plán komunikácie a zviditeľnenia programu reforiem pre miestne cieľové skupiny Moldavska;

p) akékoľvek iné relevantné informácie.

2. Program reforiem sa zakladá na výsledkoch a zahŕňa ukazovatele hodnotenia pokroku pri dosahovaní všeobecných a špecifických cieľov stanovených v článku 3 tohto nariadenia. Tieto ukazovatele vychádzajú, vo vhodných a relevantných prípadoch, z medzinárodne dohodnutých ukazovateľov a ukazovateľov, ktoré už sú k dispozícii v súvislosti s politikami Moldavska. Ukazovatele musia byť takisto v čo najväčšej miere v súlade s kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Komisie, ktorým sa schvaľujú programy reforiem pre západný Balkán podľa nariadenia (EÚ) 2024/1449, a v rámci merania výsledkov EFSD+.

Článok 12

Posúdenie programu reforiem Komisiou

1. Komisia bez zbytočného odkladu posúdi relevantnosť, komplexnosť a vhodnosť programu reforiem Moldavska alebo v príslušných prípadoch akúkoľvek zmenu uvedeného programu. Pri tomto posudzovaní Komisia úzko spolupracuje s Moldavskom a môže predložiť pripomienky, požiadať o dodatočné informácie alebo požiadať Moldavsko, aby svoj program reforiem preskúmalo či upravilo.

2. Pokiaľ ide o cieľ stanovený v článku 11 ods. 1 písm. j) tohto nariadenia, Komisia v súlade s rozhodnutím 2010/427/EÚ náležite zohľadní úlohu a príspevok ESVČ.

3. Pri posudzovaní programu reforiem Komisia zohľadní príslušné dostupné analytické informácie o Moldavsku vrátane jeho makroekonomickej situácie a udržateľnosti dlhovej služby, odôvodnenie a prvky, ktoré Moldavsko poskytlo v zmysle článku 11, vplyv útočnej vojny Ruska voči Ukrajine a pokusov o destabilizovanie Moldavska, ako aj akékoľvek iné relevantné informácie, napríklad informácie uvedené v článku 11.

4. Komisia pri posúdení zohľadní najmä tieto kritériá:

a) či program reforiem predstavuje relevantnú, komplexnú, koherentnú a primerane vyváženú reakciu na ciele stanovené v článku 3 a prvky uvedené v článku 11;

b) či sú program reforiem a jeho opatrenia zosúladené so všeobecnými zásadami uvedenými v článku 4 a požiadavkami v súlade s článkom 9;

c) či možno očakávať, že program reforiem urýchli pokrok smerom k preklenutiu sociálno-ekonomickej medzery medzi Moldavskom a Úniou, čím sa posilní jeho hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj, podporí konvergencia smerom k normám Únie, znížia nerovnosti a posilní sociálna súdržnosť;

d) či možno očakávať, že programom reforiem sa ďalej posilnia základné otázky procesu rozširovania vymedzené v článku 3 ods. 2 písm. a);

e) či možno očakávať, že program reforiem urýchli prechod Moldavska na udržateľné, klimaticky neutrálne a inkluzívne hospodárstvo odolné voči zmene klímy, a to zlepšením prepojenosti, dosiahnutím pokroku v zelenej a digitálnej transformácii vrátane pokroku v oblasti biodiverzity, znížením strategických závislostí a posilnením výskumu a inovácií, vzdelávania, odbornej prípravy, zamestnania a zručností a širšieho trhu práce, s osobitným dôrazom na mládež;

f) či sú opatrenia zahrnuté do programu reforiem zlučiteľné so zásadami „výrazne nenarušiť“ a „na nikoho nezabudnúť“;

g) či sa v programe reforiem primerane riešia potenciálne riziká v súlade so základnými podmienkami a s platobnými podmienkami;

h) či sú platobné podmienky navrhnuté Moldavskom primerané a ambiciózne, v súlade s rámcom politiky rozširovania, ako aj dostatočne zmysluplné a jasné na to, aby sa umožnilo zodpovedajúce uvoľnenie finančných prostriedkov v prípade ich splnenia, a či sú navrhované ukazovatele podávania správ primerané a dostatočné na monitorovanie pokroku dosiahnutého pri plnení celkových cieľov a na podávanie správ o ňom;

i) či sa od opatrení navrhovaných Moldavskom očakáva účinné predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, organizovanej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí, ich odhaľovanie a náprava, ako aj účinné vyšetrovanie a stíhanie trestných činov týkajúcich sa finančných prostriedkov v rámci nástroja;

j) či program reforiem účinne odráža príspevok moldavského parlamentu, miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom Moldavska a príslušných zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti.

5. Pri posudzovaní programu reforiem, ktorý Moldavsko predloží, môžu Komisii pomáhať nezávislí experti.

Článok 13

Vykonávacie rozhodnutie Komisie

1. V prípade kladného posúdenia v súlade s článkom 12 Komisia prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia schváli program reforiem predložený Moldavskom alebo v príslušných prípadoch zmenený program predložený v súlade s článkom 14. Uvedené vykonávacie rozhodnutie sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 28 ods. 2.

2. Vo vykonávacom rozhodnutí Komisie uvedenom v odseku 1 sa stanovia reformy, ktoré má Moldavsko realizovať, oblasti investícií, ktoré sa majú podporovať, a platobné podmienky vyplývajúce z programu reforiem vrátane harmonogramu.

3. Vo vykonávacom rozhodnutí Komisie uvedenom v odseku 1 sa stanoví aj:

a) orientačná suma celkových finančných prostriedkov, ktoré má Moldavsko k dispozícii po splnení platobných podmienok, ako sa uvádza v článku 10 ods. 1, a plánované splátky, ktoré sa majú uvoľniť, vrátane predbežného financovania, štruktúrované v súlade s článkom 11, keď Moldavsko dosiahne uspokojivé splnenie príslušných platobných podmienok vo forme kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov určených v súvislosti s realizovaním programu reforiem;

b) rozdelenie financovania medzi úverovú podporu a nenávratnú podporu podľa jednotlivých splátok;

c) lehota, do ktorej sa musia dokončiť konečné platobné podmienky v súvislosti s reformami;

d) podrobnosti a harmonogram monitorovania, podávania správ a realizovania programu reforiem, vo vhodných prípadoch aj prostredníctvom demokratickej kontroly uvedenej v článku 4 ods. 9, a ak je to relevantné, vrátane opatrení potrebných na dosiahnutie súladu s článkom 23;

e) ukazovatele stanovené v článku 11 ods. 2 na posúdenie pokroku pri dosahovaní všeobecných a špecifických cieľov stanovených v článku 3.

Článok 14

Zmeny programu reforiem

1. Ak Moldavsko z dôvodu objektívnych okolností už nie je schopné čiastočne alebo úplne splniť program reforiem vrátane príslušných platobných podmienok, môže navrhnúť zmenený program reforiem. V takom prípade môže Moldavsko predložiť Komisii odôvodnenú žiadosť o zmenu jej vykonávacieho rozhodnutia uvedeného v článku 13 ods. 1.

2. Komisia môže vykonávacie rozhodnutie zmeniť na základe postupu preskúmania uvedeného v článku 28 ods. 2, najmä s cieľom zohľadniť zmenu dostupných súm finančných prostriedkov v súlade so zásadami podľa článku 19.

3. Ak sa Komisia domnieva, že dôvody uvedené Moldavskom odôvodňujú zmenu jeho programu reforiem, Komisia posúdi zmenený program reforiem v súlade s článkom 12 a bez zbytočného odkladu môže zmeniť vykonávacie rozhodnutie uvedené v článku 13 ods. 1 na základe postupu preskúmania uvedeného v článku 28 ods. 2.

4. V rámci tejto zmeny môže Komisia akceptovať predĺženie lehôt pre platobné podmienky do 31. decembra 2028.

Článok 15

Zmluva o úvere, operácie vypožičiavania si prostriedkov a poskytovania úverov

1. Na financovanie podpory vo forme úverov poskytnutej v rámci nástroja je Komisia v mene Únie splnomocnená vypožičať si potrebné finančné prostriedky na kapitálových trhoch alebo od finančných inštitúcií v súlade s článkom 224 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

2. Komisia uzavrie s Moldavskom zmluvu o úvere. V zmluve o úvere sa stanoví maximálna suma úveru, obdobie dostupnosti a podrobné podmienky podpory poskytnutej v rámci nástroja vo forme úverov. Trvanie úverov od dátumu podpisu zmluvy o úvere je maximálne 40 rokov..

Okrem článku 223 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách a odchylne od neho obsahuje zmluva o úvere výšku predbežného financovania a pravidlá zúčtovania predbežného financovania.

3. Zmluva o úvere sa sprístupní súčasne Európskemu parlamentu a Rade.

Článok 16

Tvorba rezerv

1. Rezervy na úvery sa tvoria vo výške 9 % z balíka prideleného na geografický program susedstva podľa článku 6 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2021/947 a používajú sa ako súčasť rezerv na podporu podobných rizík.

2. Odchylne od článku 214 ods. 2 poslednej vety nariadenia o rozpočtových pravidlách sa tvorba rezerv realizuje postupne a v plnej výške sa rezervy vytvoria najneskôr pri úplnom vyplatení úverov.

3. Miera tvorby rezerv sa prehodnocuje najmenej každé tri roky odo d dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia v súlade s postupom stanoveným v článku 31 ods. 5 štvrtom pododseku nariadenia (EÚ) 2021/947.

Článok 17

Predbežné financovanie

1. Po predložení programu reforiem Komisii môže Moldavsko požiadať o uvoľnenie predbežného financovania až do výšky 18 % celkovej sumy plánovanej v rámci nástroja v súlade s článkom 6 ods. 1 po odpočítaní doplnkovej podpory vrátane podpory organizácií občianskej spoločnosti a technickej pomoci a rezerv na úvery.

2. Komisia môže uvoľniť požadované predbežné financovanie po prijatí svojho vykonávacieho rozhodnutia uvedeného v článku 13 a po nadobudnutí platnosti dohody o nástroji a zmluvy o úvere. Finančné prostriedky sa uvoľnia v súlade s článkom 19 ods. 3 prvou vetou a s výhradou splnenia základných podmienok stanovených v článku 5.

3. Komisia rozhodne o harmonograme vyplácania predbežného financovania, ktoré sa môže vyplatiť v jednej alebo vo viacerých tranžiach.

Článok 18

Realizácia investičných projektov v rámci investičnej platformy susedstva

1. S cieľom využiť pákový efekt finančnej podpory Únie na prilákanie ďalších investícií sa investície podporujúce program reforiem realizujú v spolupráci s medzinárodnými finančnými inštitúciami vo forme investičných projektov schválených v rámci investičnej platformy susedstva.

2. Po uspokojivom splnení všetkých uplatniteľných podmienok Komisia prijme rozhodnutie, ktorým sa povolí uvoľnenie finančných prostriedkov, ako sa uvádza v článku 19 ods. 3. V uvedenom rozhodnutí sa v súlade s článkom 6 ods. 1 stanoví výška finančných prostriedkov, ktoré má Únia poskytnúť vo forme nenávratnej podpory na projekty schválené v rámci investičnej platformy susedstva, a výška finančnej pomoci vo forme úverovej podpory, ktorá sa má Moldavsku uvoľniť. V uvedenom rozhodnutí sa v súlade s pomerom stanoveným v dohode o nástroji, ako sa uvádza v článku 8 ods. 5 písm. c), stanoví aj podiel tejto úverovej podpory, ktorý má Moldavsko poskytnúť ako spolufinancovanie projektov schválených v rámci investičnej platformy susedstva.

Článok 19

Posúdenie splnenia platobných podmienok, zadržanie a zníženie finančných prostriedkov, pravidlá týkajúce sa platieb

1. Moldavsko dvakrát ročne predloží riadne odôvodnenú žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov najneskôr dva mesiace po uplynutí lehoty stanovenej vo vykonávacom rozhodnutí Komisie, pokiaľ ide o splnené platobné podmienky týkajúce sa merateľných kvantitatívnych alebo kvalitatívnych krokov stanovených v programe reforiem.

2. Komisia bez zbytočného odkladu posúdi, či Moldavsko splnilo základné podmienky stanovené v článku 5 a zásady financovania stanovené v článku 10 ods. 3 a či dosiahlo uspokojivé splnenie platobných podmienok stanovených vo vykonávacom rozhodnutí Komisie uvedenom v článku 13. Ak Komisia zistí, že Moldavsko už nespĺňa platobné podmienky, ktoré predtým splnilo a za ktoré Komisia už vyplatila finančné prostriedky, Komisia zníži budúce platby o zodpovedajúcu sumu.

Pri vykonávaní daného posúdenia môžu Komisii pomáhať experti vrátane expertov z členských štátov. V prípade, že žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov alebo žiadosť o platbu zahŕňa krok súvisiaci s rokovaním o kapitole 32 uvedený v článku 22 ods. 2, Komisia neprijme rozhodnutie o povolení uvoľnenia finančných prostriedkov, pokiaľ takýto krok neposúdi kladne.

3. Ak Komisia kladne posúdi uspokojivé splnenie všetkých uplatniteľných podmienok, bez zbytočného odkladu informuje Európsky parlament a Radu pred tým, ako prijme rozhodnutie, ktorým povolí uvoľnenie finančných prostriedkov zodpovedajúcich týmto podmienkam. Pokiaľ ide o tieto sumy, rozhodnutie predstavuje podmienku uvedenú v článku 10.

4. Ak Komisia posúdi splnenie akýchkoľvek podmienok na základe harmonogramu negatívne, uvoľnenie finančných prostriedkov, ktoré zodpovedá týmto podmienkam, sa zadrží. Komisia o uvedenom posúdení bezodkladne informuje Európsky parlament a Radu. Zadržané sumy sa uvoľnia len vtedy, keď Moldavsko v rámci následnej žiadosti o uvoľnenie finančných prostriedkov riadne zdôvodní, že prijalo potrebné opatrenia na zabezpečenie uspokojivého plnenia príslušných podmienok.

5. Ak Komisia dospeje k záveru, že Moldavsko neprijalo potrebné opatrenia v lehote 12 mesiacov od pôvodného negatívneho posúdenia uvedeného v odseku 4, zníži sumu nenávratnej finančnej podpory a úveru úmerne k časti zodpovedajúcej príslušným platobným podmienkam. Počas prvého roka vykonávania sa uplatňuje lehota 24 mesiacov vypočítaná od počiatočného negatívneho posúdenia uvedeného v odseku 4. Moldavsko môže do dvoch mesiacov od oznámenia záverov Komisie predložiť svoje pripomienky.

6. Akákoľvek suma zodpovedajúca platobným podmienkam, ktoré neboli splnené do 31. decembra 2028, nie je Moldavsku splatná a podľa potreby sa zruší jej viazanosť alebo sa zruší jej časť z dostupnej výšky úverovej podpory.

7. Komisia môže znížiť výšku nenávratnej finančnej podpory a vymáhať od Moldavska, a to aj formou započítania, akúkoľvek sumu vynaloženú na dosiahnutie cieľov nástroja, znížiť výšku úveru, ktorý sa má Moldavsku vyplatiť, alebo požiadať o predčasné splatenie úveru v súlade so zmluvou o úvere v prípade neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov, zistených prípadov nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktu záujmov (alebo vážnych obáv v súvislosti s nimi), ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie a ktoré Moldavsko nenapravilo, alebo v prípade zvrátenia kvalitatívnych

alebo kvantitatívnych krokov alebo keď sa po uskutočnení platby zistí, že kroky neboli uspokojivo splnené, alebo v prípade závažného porušenia povinnosti vyplývajúcej z dohody o nástroji alebo zo zmluvy o úvere, a to aj na základe informácií poskytnutých úradom OLAF alebo zo správ Dvora audítorov. Komisia pred akýmkoľvek rozhodnutím o takomto znížení informuje Európsky parlament a Radu.

8. Odchylne od článku 116 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách začína lehota na platbu uvedená v článku 116 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia plynúť odo dňa oznámenia rozhodnutia o povolení uvoľnenia finančných prostriedkov Moldavsku podľa odseku 3 tohto článku.

9. Na platby uskutočnené ako finančná pomoc nasmerovaná priamo do štátnej pokladnice Moldavska podľa tohto článku a článku 21 tohto nariadenia sa neuplatňuje článok 116 ods. 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

10. Vyplácanie nenávratnej finančnej podpory a úverov podľa tohto článku sa uskutočňuje v súlade s rozpočtovými prostriedkami stanovenými v ročnom rozpočtovom postupe a je podmienené dostupným financovaním. Finančné prostriedky sa vyplácajú v splátkach. Splátka môže byť vyplatená v jednej tranži alebo vo viacerých tranžiach.

11. Sumy sa vyplácajú na základe rozhodnutia uvedeného v odseku 3 v súlade so zmluvou o úvere.

12. Vyplatenie akejkoľvek sumy podpory vo forme úverov je podmienené predložením žiadosti o platbu Moldavskom vo forme stanovenej v zmluve o úvere a v súlade s ustanoveniami uvedenými v dohode o nástroji.

Článok 20

Transparentnosť, pokiaľ ide o osoby a subjekty, ktoré dostávajú finančné prostriedky na vykonávanie programu reforiem

1. Moldavsko uverejní aktualizované údaje o konečných príjemcoch, ktorí počas obdobia troch rokov dostávajú sumy finančných prostriedkov kumulatívne presahujúce sumu 50 000 EUR na vykonávanie reforiem a investícií v rámci nástroja.

2. V prípade konečných príjemcov uvedených v odseku 1 sa s náležitým zreteľom na dodržiavanie požiadaviek na zachovávanie dôvernosti a bezpečnosti, najmä ochrany osobných údajov, uverejnia na webovej stránke v strojovo čitateľnom formáte tieto informácie zoradené podľa celkových prijatých finančných prostriedkov:

a) v prípade právnickej osoby celý úradný názov konečného príjemcu a identifikačné číslo pre DPH alebo daňové identifikačné číslo, ak je k dispozícii, alebo iný jedinečný identifikátor zavedený právnymi predpismi uplatniteľnými na právnickú osobu;

b) v prípade fyzickej osoby meno a priezvisko či priezviská konečného príjemcu;

c) suma, ktorú konečný príjemca dostal, ako aj reformy a investície v rámci nástroja, na ktorých realizáciu táto suma prispieva.

3. Informácie uvedené v odseku 2 sa nezverejňujú, ak ich zverejnenie predstavuje riziko ohrozenia práv a slobôd konečných príjemcov alebo vážne poškodenie ich obchodných záujmov. Tieto informácie sa poskytnú Komisii.

4. Moldavsko aspoň raz ročne elektronicky zašle Komisii údaje o konečných príjemcoch uvedených v odseku 1 tohto článku v strojovo čitateľnom formáte, ktorý sa vymedzí v dohode o nástroji, ako sa uvádza v článku 8 ods. 5 písm. l).

KAPITOLA IV

OCHRANA FINANČNÝCH ZÁUJMOV ÚNIE

Článok 21

Ochrana finančných záujmov Únie

1. Pri vykonávaní nástroja Komisia a Moldavsko prijmú všetky vhodné opatrenia na ochranu finančných záujmov Únie, pričom zohľadnia zásadu proporcionality a osobitné podmienky, za ktorých bude nástroj fungovať, základné podmienky stanovené v článku 5 ods. 1 a podmienky stanovené v dohode o nástroji, najmä pokiaľ ide o predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a nezrovnalostiam, ich odhaľovanie a nápravu, ako aj vyšetrovanie a trestné stíhanie trestných činov, ktoré majú vplyv na finančné prostriedky poskytnuté v rámci nástroja. Moldavsko sa zaväzuje napredovať smerom k účinným a efektívnym systémom riadenia a kontroly a zabezpečiť, aby bolo možné vymáhať neoprávnene vyplatené alebo nesprávne použité sumy.

2. V dohode o nástroji sa stanovujú tieto povinnosti Moldavska:

a) pravidelne kontrolovať, či sa poskytnuté finančné prostriedky využili v súlade s platnými pravidlami, najmä pokiaľ ide o predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a nezrovnalostiam, ich odhaľovanie a nápravu;

b) chrániť oznamovateľov;

c) prijímať vhodné opatrenia na predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a nezrovnalostiam, ich odhaľovanie a nápravu, ako aj vyšetrovanie a trestné stíhanie trestných činov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, na odhaľovanie dvojitého financovania a predchádzanie mu a na prijatie právnych krokov v záujme vymáhania finančných prostriedkov, ktoré boli zneužité, a to aj v súvislosti s akýmkoľvek opatrením na realizáciu reforiem a investičných projektov alebo programov v rámci programu reforiem, a v náležitých prípadoch prijímať vhodné opatrenia na bezodkladné vybavenie žiadostí EPPO a príslušných orgánov členských štátov o vzájomnú právnu pomoc v súvislosti s trestnými činmi, ktoré majú vplyv na finančné prostriedky poskytnuté v rámci nástroja;

d) na účely odseku 1, a najmä na účely kontrol využívania finančných prostriedkov v súvislosti s realizáciou reforiem uvedených v programe reforiem, zabezpečovať zber primeraných údajov o osobách a subjektoch, ktoré dostávajú finančné prostriedky, vrátane informácií o konečných užívateľoch výhod, na vykonávanie opatrení programu reforiem podľa kapitoly III, a prístup k týmto informáciám v súlade so zásadami Únie na ochranu údajov a s platnými pravidlami ochrany údajov;

e) výslovne poveriť Komisiu, úrad OLAF, Európsky dvor audítorov a prípadne Európsku prokuratúru, aby uplatnili svoje práva stanovené v článku 129 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

3. V dohode o nástroji sa takisto stanovuje právo Komisie primerane znížiť výšku nenávratnej finančnej podpory poskytnutej v rámci nástroja a vymáhať od Moldavska, a to aj formou započítania, akúkoľvek sumu vynaloženú na dosiahnutie cieľov nástroja a znížiť výšku úveru, ktorý sa má vyplatiť Moldavsku, alebo požadovať predčasné splatenie úveru v súlade so zmluvou o úvere v prípade neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov, zistených prípadov nezrovnalostí, podvodov alebo korupcie a konfliktu záujmov (alebo v prípade vážnych obáv v súvislosti s nimi), ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie a ktoré Moldavsko nenapravilo, alebo keď Komisia po uskutočnení platby zistí, že kroky neboli uspokojivo splnené, alebo závažného porušenia povinnosti vyplývajúcej z dohody o nástroji alebo zo zmluvy o úvere. Pri rozhodovaní o výške vymáhanej sumy alebo zníženia alebo o sume, ktorá sa má predčasne splatiť, Komisia dodržiava zásadu proporcionality a zohľadňuje závažnosť nezrovnalosti, podvodu, korupcie alebo konfliktu záujmov, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie, alebo porušenia povinnosti. Pred znížením sumy nenávratnej finančnej podpory alebo žiadosťou o predčasné splatenie dostane Moldavsko príležitosť predložiť svoje pripomienky.

4. Osoby a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky v rámci nástroja, bezodkladne oznámia všetky podozrenia z podvodov, korupcie, konfliktov záujmov a nezrovnalostí, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, Komisii a úradu OLAF.

Článok 22

Úloha vnútorných systémov a orgánov auditu Moldavska

1. Pokiaľ ide o časť financovania v rámci nástroja sprístupnenú ako finančná pomoc, Komisia sa na účel kontroly verejných výdavkov môže opierať o orgány auditu zriadené Moldavskom. Komisia sa podľa potreby spolieha aj na ďalšiu demokratickú kontrolu uvedenú v článku 4 ods. 9.

2. Program reforiem sa v prvých rokoch svojho vykonávania prioritne zameriava na reformy týkajúce sa rokovaní o kapitole 32, najmä pokiaľ ide o riadenie verejných financií a vnútornú kontrolu, ako aj boj proti podvodom, a to spolu s rokovaním o kapitolách 23 a 24, najmä v súvislosti so spravodlivosťou, s korupciou a organizovanou trestnou činnosťou, a s rokovaním o kapitole 8, najmä v súvislosti s kontrolou štátnej pomoci.

3. Moldavsko bezodkladne nahlasuje Komisii akékoľvek nezrovnalosti, ktoré boli predmetom primárneho správneho alebo súdneho zistenia, vrátane podvodov, a naďalej Komisiu informuje o napredovaní akýchkoľvek správnych a súdnych konaní v súvislosti s takýmito nezrovnalosťami. Takéto nahlasovanie sa uskutočňuje elektronicky prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí, ktorý zriadila Komisia.

4. Orgány auditu uvedené v odseku 1 vedú pravidelný dialóg s Dvorom audítorov, úradom OLAF a v príslušných prípadoch s Európskou prokuratúrou.

5. Komisia môže vykonávať podrobné preskúmania systémov, pokiaľ ide o plnenie rozpočtu Moldavskom, na základe posúdenia rizika a dialógu s orgánmi auditu uvedenými v odseku 1, a vydávať odporúčania na zlepšenie týchto systémov.

6. Komisia môže prijať odporúčania určené Moldavsku vo všetkých prípadoch, keď podľa jej názoru príslušné orgány neurobili potrebné kroky na predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a nezrovnalostiam, ktoré ovplyvnili správne finančné riadenie výdavkov financovaných v rámci nástroja alebo predstavujú vážne riziko, že ho ovplyvnia, ich odhaľovanie a nápravu, a vo všetkých prípadoch, keď zistí nedostatky ovplyvňujúce koncepciu a fungovanie kontrolného systému zavedeného týmito orgánmi. Moldavsko tieto odporúčania uplatní alebo poskytne odôvodnenie, prečo tak neurobilo.

KAPITOLA V

MONITOROVANIE, PODÁVANIE SPRÁV A HODNOTENIE

Článok 23

Monitorovanie a podávanie správ

1. Komisia monitoruje vykonávanie nástroja a posudzuje dosahovanie cieľov stanovených v článku 3. Monitorovanie uvedeného vykonávania je cielené a primerané činnostiam vykonávaným v rámci dohody o nástroji a nie sú ním dotknuté požiadavky na podávanie správ stanovené v nariadení (EÚ) 2021/947. Očakáva sa, že ukazovatele uvedené v článku 11 ods. 2 prispejú k monitorovaniu nástroja Komisiou.

2. V dohode o nástroji sa stanovujú pravidlá a postupy podávania správ Moldavskom Komisii na účely odseku 1.

3. Komisia podáva Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu o pokroku pri dosahovaní cieľov tohto nariadenia. Výročnú správu dopĺňajú prezentácie o aktuálnom stave vykonávania nástroja, ktoré sa predkladajú dvakrát ročne.

4. Komisia predloží správu uvedenú v odseku 3 výboru uvedenému v článku 28 ods. 1.

5. Komisia podáva správy o pokroku pri vykonávaní programu reforiem Moldavska v kontexte hodnotiacej tabuľky nástroja vytvorenej podľa nariadenia (EÚ) 2024/1449.

Článok 24

Hodnotiaca tabuľka nástroja

Komisia zobrazuje pokrok pri vykonávaní programu reforiem v hodnotiacej tabuľke nástroja, ktorá bola vytvorená podľa nariadenia (EÚ) 2024/1449.

Článok 25

Hodnotenie nástroja

1. Po 31. decembri 2027 a do 31. decembra 2031 Komisia vykoná nezávislé hodnotenie *ex-post* nástroja. V tomto hodnotení *ex-post* sa posúdi príspevok Únie k dosiahnutiu cieľov nástroja.

2. Pri hodnotení *ex-post* sa využívajú zásady osvedčených postupov Výboru OECD pre rozvojovú pomoc s cieľom zistiť, či sa dosiahli ciele nástroja, a navrhnúť odporúčania na zlepšenie budúcich akcií.

3. Komisia oznámi zistenia a závery hodnotenia *ex-post* spolu so svojimi pripomienkami a následnými opatreniami Európskemu parlamentu, Rade a členským štátom. Hodnotenie *ex-post* sa môže na žiadosť Európskeho parlamentu, Rady alebo členských štátov prerokovať. Jeho výsledky sa zohľadnia pri príprave budúcich programov a akcií a prideľovaní zdrojov. Uvedené hodnotenie *ex-post* a následné opatrenia sa zverejnia.

4. Komisia v primeranom rozsahu zahŕňa do hodnotenia financovania z prostriedkov Únie poskytnutého v rámci tohto nariadenia všetky príslušné zainteresované strany vrátane Moldavska, sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti a v prípade potreby sa môže usilovať o vypracovanie spoločných hodnotení s členskými štátmi a inými partnermi s úzkym zapojením Moldavska.

Článok 26

Podávanie správ Moldavskom v kontexte hospodárskeho a finančného dialógu

Moldavsko podáva v kontexte hospodárskeho a finančného dialógu raz ročne správu o pokroku pri dosahovaní tej časti svojho programu reforiem, ktorá sa týka reforiem.

Článok 27

Parlamentný dohľad a kontrola nad nástrojom

1. Komisia podáva príslušným výborom Európskeho parlamentu správu o vykonávaní nástroja a programu reforiem. Komisia poskytne Európskemu parlamentu písomné informácie o:

a) aktuálnom pokroku pri vykonávaní nástroja;

b) posúdení programu reforiem;

c) hlavných zisteniach správy uvedenej v článku 23 ods. 3;

d) postupoch vyplácania, zadržania a zníženia platieb v uplatniteľných prípadoch vrátane akýchkoľvek pripomienok predložených s cieľom zabezpečiť uspokojivé splnenie podmienok a

e) akýchkoľvek ďalších relevantných prvkoch súvisiacich s vykonávaním nástroja.

2. Pravidelný dialóg medzi Európskym parlamentom a Komisiou sa koná aspoň raz ročne a môže prebiehať súčasne s geopolitickým dialógom na vysokej úrovni o nástroji NDICI – Globálna Európa.

3. Komisia zohľadní všetky prvky vyplývajúce z názorov vyjadrených v rámci dialógu uvedeného v odseku 2, v relevantných prípadoch vrátane uznesení Európskeho parlamentu.

KAPITOLA VI

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 28

Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor zriadený nariadením (EÚ) 2021/947. Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011

2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

3. V prípade vykonávacích rozhodnutí uvedených v článku 13 ods. 1 a článku 14 ods. 2, ak výbor nevydá žiadne stanovisko, Komisia neprijme návrh vykonávacieho aktu a uplatňuje sa článok 5 ods. 4 tretí pododsek nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

Článok 29

Informácie, komunikácia a publicita

1. Bez toho, aby boli dotknuté požiadavky stanovené v nariadení (EÚ) 2021/947, Komisia sa na zabezpečenie zviditeľnenia finančných prostriedkov Únie určených na finančnú podporu, s ktorou sa počíta v programe reforiem, zapojí do komunikačných činností vrátane spoločných komunikačných činností s Moldavskom. Komisia zabezpečí, aby sa podpora poskytnutá v rámci nástroja oznámila a uznala prostredníctvom vyhlásenia o financovaní. Akcie financované v rámci nástroja sa vykonávajú v súlade s požiadavkami na komunikáciu a zviditeľňovanie v rámci vonkajších činností financovaných Úniou a iných príslušných usmernení.

2. Príjemcovia finančných prostriedkov Únie musia, najmä pri propagácii akcií a ich výsledkov, aktívne priznávať pôvod a zabezpečiť zviditeľnenie finančných prostriedkov Únie tak, že poskytnú koherentné, účinné a primerané cielené informácie rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti, prípadne aj zobrazením emblému Únie a uvedením náležitého vyhlásenia o financovaní, ktoré znie „financované Európskou úniou“.

3. Informovanie, komunikácia a publicita prebiehajú v prístupnom formáte.

Článok 30

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 18. marca 2025

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predsedníčka	*predseda*
R. METSOLA	A. SZŁAPKA